

وزارت علوم تحقیقات و فناوری

مشخصات کلی، برنامه و سر فصل دروس

دوره کارشناسی ناپیوسته
تربیت معلم قرآن کریم

گروه علوم انسانی

مصوب پالصد و نود و نهمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی مورخ ۱۳۸۵/۷/۲۲

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

برنامه آموزشی دوره کارشناسی ناپیوسته تربیت معلم قرآن کریم

گروه: علوم انسانی
رشته: تربیت معلم قرآن کریم
دوره: کارشناسی ناپیوسته
کمیته تخصصی: الهیات و معارف اسلامی
گرایش:
کدرشته :

شورای عالی برنامه ریزی در جلسه مورخ ۱۳۸۵/۷/۲۲ بر اساس طرح دوره کارشناسی ناپیوسته تربیت معلم قرآن کریم که توسط گروه علوم انسانی تهیه شده و به تایید رسیده است، برنامه آموزشی این دوره را در سه فصل (مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس) به شرح پیوست تصویب کرده و مقرر می دارد:

ماده ۱) برنامه آموزشی دوره کارشناسی ناپیوسته تربیت معلم قرآن کریم از تاریخ تصویب برای کلیه دانشگاهها و موسسات آموزش عالی کشور که مشخصات زیر را دارند، لازم الاجرا است.

الف: دانشگاهها و موسسات آموزش عالی که زیر نظر وزارت علوم، تحقیقات و فناوری اداره می شوند.

ب: موسساتی که با اجازه رسمی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و بر اساس قوانین تاسیس می شوند و بنا بر این تابع مصوبات شورای گسترش آموزش عالی می باشند.

ج: موسسات آموزش عالی دیگر که مطابق قوانین خاص تشکیل می شوند و باید تابع ضوابط دانشگاهی جمهوری اسلامی ایران باشند.

ماده ۲) این برنامه از تاریخ ۸۵/۴/۳ برای دانشجویانی که از این تاریخ به بعد وارد دانشگاه می شوند لازم الاجرا است.

ماده ۳) مشخصات کلی، برنامه درسی و سرفصل دروس دوره کارشناسی ناپیوسته تربیت معلم قرآن کریم در سه فصل مشخصات کلی، برنامه و سرفصل دروس برای اجرا به معاونت آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری ابلاغ می شود.

رای صادره پانصدونودونهمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی مورخ ۸۵/۷/۲۲ در خصوص برنامه آموزشی دوره کارشناسی ناپیوسته تربیت معلم قرآن کریم

۱) برنامه آموزشی دوره که از طرف گروه کارشناسی ناپیوسته تربیت معلم قرآن کریم پیشنهاد شده بود، با اکثریت آراء به تصوب رسید.

۲) این برنامه از تاریخ تصویب قابل اجرا است.

رای صادره پانصدونودونهمین جلسه شورای عالی برنامه ریزی مورخ ۸۵/۷/۲۲ در مورد برنامه آموزشی دوره کارشناسی ناپیوسته تربیت معلم قرآن کریم صحیح است و به مورد اجرا گذاشته شود.

دکتر محمدمهدی زاهدی
وزیر علوم، تحقیقات و فناوری

رونوشت:

- به معاونت محترم آموزشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری خواهشمند است به واحدهای مجری ابلاغ فرمائید.

دکتر رحیمعلی برزنجری
دبیر شورای گسترش

دوره «کارشناسی ناپیوسته تربیت معلم قرآن کریم»

مقدمه

با حمد و سپاس پروردگار یکتا و سلام به پیشگاه با عظمت انبیاء الهی به ویژه رسول گرامی اسلام، حضرت محمدابن عبدالله (صلی الله علیه وآله وسلم) و ولی الله الاعظم حجت ابن الحسن العسکری «ارواحنا له الفداء» و درود بی پایان به شهدای عزیز و گرانقدر اسلام از هنگام نزول قرآن کریم تاکنون که در حمایت و استقرار حاکمیت این کتاب آسمانی در پهنه گیتی چون خورشید تابان درخشیدند و برای رسیدن به این هدف از بذل جان و مال مضایقه نمودند.

دانشکده معارف قرآنی اصفهان با اعتقاد راسخ به اینکه قرآن کریم، بهترین برنامه زندگی را برای بشریت به ارمغان آورده و بر اساس حدیث شریف «القرآن افضل کُلِّ شَیْءٍ دُونَ اللَّهِ»، بالاترین جایگاه را پس از ذات مقدس حق تعالی دارد، در راستای وظایف الهی و اجتماعی خویش و بهره مندی علاقمندان به معارف قرآن و اهل بیت (س)، به منظور فراهم نمودن بستر مناسب برای بهره گیری عموم افراد جامعه از این معجزه جادوانه، ارتقاء سطح دانش نسل جوان از کاردانی به کارشناسی و در جهت نیل به اهداف زیر دوره «کارشناسی ناپیوسته تربیت معلم قرآن کریم» را تدوین نموده است.

مجموعه حاضر، حاصل سالها تلاش کارشناسان و اساتید این دانشکده بوده که پس از تجارب عملی، تحقیق، بحث و نظرخواهی از صاحب نظران تنظیم گردیده است. مشخصات کلی این دوره به شرح زیر می باشد:

۱ - اهداف:

الف) نشر و ترویج فرهنگ و معارف اسلامی با بهره مندی از کتاب آسمانی قرآن کریم و در پرتو مکتب

اهل بیت (ع) با هدف مقابله با تهاجم فرهنگی، سیاسی و اجتماعی علیه اسلام و مسلمین.

ب) برطرف نمودن نیاز شدید جامعه اسلامی و تربیت معلم و مربی قرآن و معارف دین، آشنا به اصول و قواعد تدریس، جهت آموزش در سطح جامعه و انواع کلاس‌ها از قبیل مقاطع تحصیلی آموزش و پرورش.

ج) ارتقاء سطح دانش، فرهنگ، اخلاق و تربیت اسلامی آحاد جامعه به ویژه نسل جوان و دانشگاهی.

د) ایجاد بستر مناسب به منظور توسعه و گسترش علوم و معارف قرآن در قشرهای مختلف جامعه از جمله نوجوانان و جوانان.

ه) آموزش خیل کثیر دانش‌آموختگان دوره‌های کاردانی گروه علوم انسانی دانشگاه‌ها از قبیل دانشگاه پیام

نور، دانشگاه آزاد و مؤسسات آموزش عالی سراسر کشور که مشتاق ورود به مقاطع بالاتر می‌باشند.

و) پاسخگویی به تقاضای اجتماعی علاقمندان به آموزش عالی و باز نمودن این مسیر به روی آنان با توجه

به عدم وجود دوره کارشناسی ناپیوسته مربوطه.

ز) تربیت معنوی، فکری، اجتماعی و اخلاقی دانشجویان این دوره و نهایتاً تربیت همه‌جانبه‌اقتدار مختلف جامعه.

۲- طول دوره و شکل نظام:

طول دوره «کارشناسی ناپیوسته تربیت معلم قرآن کریم» حداقل دو و حداکثر سه سال تحصیلی و نظام آموزشی آن واحدی است. هر نیمسال تحصیلی شامل ۱۶ هفته آموزش کامل است و زمان تدریس هر واحد نظری، عملی و کارورزی به ترتیب یک، دو و سه ساعت در هفته می‌باشد. دستورالعمل ثبت‌نام، انتخاب واحد، حذف و اضافه و دیگر مقررات آموزشی، تابع آیین‌نامه آموزشی مصوب «شورای گسترش آموزش عالی» است.

۳- تعداد و نوع واحدهای درسی:

تعداد کل واحدهای درسی دوره کارشناسی ناپیوسته تربیت معلم قرآن کریم، ۷۴ واحد به شرح زیر است:

شماره	نوع درس	تعداد واحد
۱	دروس عمومی	۱۳ واحد
۲	دروس پایه - اصلی	۲۸ واحد
۳	دروس تخصصی و تخصصی - تربیتی	۲۹ واحد
۴	دروس اختیاری	۴ واحد
	جمع واحدها	۷۴ واحد

۴ - نقش و توانایی:

دانشجویان دوره «کارشناسی ناپیوسته تربیت معلم قرآن کریم»، طی این دوره به حسب (ب) اد و حلقه خود، یک مجموعه معلومات کاربردی را در زمینه تدریس و آموزش معارف قرآنی به دست می‌آورند و پس از آن با اطلاعات تخصصی که به دست آورده‌اند، خواهند توانست علاوه بر شرکت در دوره‌های بالاتر، از این رهگذر کمبودهای موجود در زمینه‌های کلاسداری و تدریس معارف و مفاهیم علوم قرآنی و اهل بیت (س) را در جامعه تأمین نموده و به تعلیم و تربیت نسل جوان و نوجوان مشغول شوند. بنابراین فارغ‌التحصیلان این دوره می‌توانند نقش مؤثری را در ساخت فرهنگ و اخلاق جامعه ایفا نمایند. «انشاءالله»

۵ - ضرورت و اهمیت: در نظام اسلامی و مکتب‌های الهی، اجرای عدالت، تأمین رفاه نسبی و حفظ

آرامش جامعه و اعتلای بشر، سرلوحه تمام برنامه‌ها می‌باشد و برای تحقق این اهداف مقدس و بنیادی، باید تمام عوامل و امکانات در جهت اعمال شود که تکلیف هر فرد در جامعه، در سه بعد:

الف) ارتباط با خالق جهان هستی، ب) ارتباط با انسان‌های دیگر،

ج) نحوه و حدود استفاده از مواهب طبیعی، بر پایه و اساس قوانین و ضوابط عادلانه، مشخص و معین گردد.

میلیون‌ها کودک، نوجوان، جوان، میانسال و مسن، در جامعه وجود داشته که باید تحت تعلیم و تربیت صحیح قرار گرفته تا اهداف فوق تحقق یافته، اخلاق و انحرافی در آنها پدید نیاید و از سوی دیگر، اشخاص متعهد و متدینی باید وجود داشته باشند که آن میلیون‌ها انسان معصوم و مستعد را، تحت تعلیم و تربیت قرار داده، با اجرای احکام اسلام و اخلاق اسلامی، نسل بعدی را به آداب دینی و اسلامی مؤدب ساخته و پرورش دهند.

در نتیجه تشکیل دوره «کارشناسی ناپیوسته تربیت معلم قرآن کریم» در جهت توسعه فرهنگ قرآن و

عترت (س) در تمام واحدهای آموزشی و مراکز حساس، ضرورت می‌یابد تا با تربیت محقق، پژوهشگر، مبلغ و

مدرس قرآن کریم، آنان انقلاب شکوهمند اسلامی را پشتوانه قوی باشند و رهرو راه بنیانگذار آن، حضرت

امام خمینی (ره) بوده و مسئولیت تربیت نسل آینده را برعهده گیرند.

فصل دوم: برنامه و جدول دروس

الف) عناوین کلی دروس عمومی دوره «کارشناسی ناپیوسته تربیت معلم قرآن کریم»

کد درس	نام درس	تعداد واحد	تعداد ساعت			پیشنیاز یا زمان ارائه درس
			نظری	عملی	جمع	
۰۱	اندیشه اسلامی (۱) (مبدأ و معاد)	۲	۳۲	—	۳۲	—
۰۲	اندیشه اسلامی (۲) (نبوت و امامت)	۲	۳۲	—	۳۲	اندیشه اسلامی (۱)
۰۳	انسان در اسلام	۲	۳۲	—	۳۲	—
۰۴	حقوق اجتماعی و سیاسی در اسلام	۲	۳۲	—	۳۲	—
۰۵	انقلاب اسلامی ایران	۲	۳۲	—	۳۲	—
۰۶	آشنایی با قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران	۲	۳۲	—	۳۲	—
۰۷	اندیشه سیاسی امام خمینی (ره)	۲	۳۲	—	۳۲	—
۰۸	تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی	۲	۳۲	—	۳۲	—
۰۹	تاریخ تحلیلی صدر اسلام	۲	۳۲	—	۳۲	—
۱۰	تاریخ امامت	۲	۳۲	—	۳۲	—
۱۱	تفسیر موضوعی قرآن کریم	۲	۳۲	—	۳۲	—
۱۲	تفسیر موضوعی نهج البلاغه	۲	۳۲	—	۳۲	—
۱۳	فارسی (۲)	۲	۱۶	۳۲	۴۸	فارسی
۱۴	زبان خارجی (۲)	۲	۳۲	—	۳۲	زبان خارجی
۱۵	تربیت بدنی (۲)	۱	—	۳۲	۳۲	تربیت بدنی (۱)
	جمع	۲۹	۴۳۲	۶۴	۴۹۶	—

۱ - دانشجوی موظف است از جدول فوق ۱۳ واحد انتخاب نماید.

۲ - از بین دروس فوق، انتخاب درس فارسی (۲)، زبان خارجی (۲) و تربیت بدنی (۲) الزامی است.

۳ - بر اساس بند ۵ مصوبه جلسه ۵۴۲ مورخ ۸۴/۴/۲۳ شورای عالی انقلاب فرهنگی، دانشجویان دوره کارشناسی ناپیوسته موظفند چهار درس از چهار گروه «مبانی نظری اسلام»، «انقلاب اسلامی»، «تاریخ و تمدن اسلامی» و «آشنایی با منابع اسلامی» را انتخاب نمایند.

ب) عناوین کلی دروس پایه و اصلی دوره «کارشناسی ناپیوسته تربیت معلم قرآن کریم»

کد درس	نام درس	تعداد واحد	تعداد ساعت		
			نظری	عملی	جمع
۱۶	تجزیه و ترکیب آیات قرآن (۱)	۳	—	۹۶	۹۶
۱۷	تجزیه و ترکیب آیات قرآن (۲)	۳	—	۹۶	۹۶
۱۸	قرائت و تجوید (۳)	۲	۱۶	۳۲	۴۸
۱۹	قرائت و تجوید (۴)	۲	۱۶	۳۲	۴۸
۲۰	فقه	۲	—	۶۴	۶۴
۲۱	مفردات قرآن کریم	۲	۱۶	۳۲	۴۸
۲۲	مبانی جامعه‌شناسی	۲	۳۲	—	۳۲
۲۳	روانشناسی عمومی	۲	۳۲	—	۳۲
۲۴	ملل و نحل (شناسایی ادیان آسمانی و ادیان دیگر)	۲	۳۲	—	۳۲
۲۵	روانشناسی تربیتی	۲	۳۲	—	۳۲
۲۶	اصول تعلیم و تربیت	۲	۳۲	—	۳۲
۲۷	فلسفه تعلیم و تربیت	۲	۳۲	—	۳۲
۲۸	شیوه آموزش متوسطه	۲	۳۲	—	۳۲
	جمع	۲۸	۲۷۲	۳۵۲	۶۲۴

ج) عناوین کلی دروس تخصصی دوره «کارشناسی ناپیوسته تربیت معلم قرآن کریم»

پیشنیاز یا زمان ارائه درس	تعداد ساعت			تعداد واحد	نام درس	کد درس
	جمع	عملی	نظری			
—	۴۸	۳۲	۱۶	۲	روش تحقیق	۲۹
—	۴۸	۳۲	۱۶	۲	روش تدریس مفاهیم و قرائت قرآن	۳۰
فقه	۶۴	۶۴	—	۲	روش تدریس احکام	۳۱
—	۳۲	—	۳۲	۲	تفسیر موضوعی (۱)	۳۲
تفسیر موضوعی (۱)	۳۲	—	۳۲	۲	تفسیر موضوعی (۲)	۳۳
تفسیر موضوعی (۲)	۳۲	—	۳۲	۲	تفسیر موضوعی (۳)	۳۴
—	۳۲	—	۳۲	۲	آشنایی با احادیث ائمه (ع)	۳۵
—	۳۲	—	۳۲	۲	تاریخ آموزش و پرورش در اسلام و ایران	۳۶
—	۳۲	—	۳۲	۲	روانشناسی کودک و نوجوان	۳۷
—	۳۲	—	۳۲	۲	اصول و فنون مشاوره و راهنمایی	۳۸
روش‌ها و فنون تدریس	۴۸	۳۲	۱۶	۲	سنجش و اندازه‌گیری	۳۹
—	۴۸	۳۲	۱۶	۲	تولید و کاربرد مواد آموزشی	۴۰
گذراندن تمام واحدها	۱۲۸	۱۲۸	—	۲	کارورزی (۲)	۴۱
نیمسال پایانی	—	—	—	۳	پروژه تحقیقاتی	۴۲
	۶۰۸	۳۲۰	۲۸۸	۲۹	جمع	

د) عناوین کلی دروس اختیاری دوره کارشناسی ناپیوسته تربیت معلم قرآن کریم

پیشنیاز یا همزمان ارائه درس	تعداد ساعت			تعداد واحد	نام درس	کد درس
	جمع	عملی	نظری			
—	۶۴	۶۴	—	۲	عربی (۱)	۴۳
عربی (۱)	۶۴	۶۴	—	۲	عربی (۲)	۴۴
—	۳۲	—	۳۲	۲	علوم بلاغت	۴۵
—	۳۲	—	۳۲	۲	کلام جدید	۴۶
—	۳۲	—	۳۲	۲	بهداشت و محیط زیست	۴۷
—	۳۲	—	۳۲	۲	تاریخ معاصر جهان اسلام	۴۸
—	۳۲	—	۳۲	۲	آشنایی با کلیات علوم اسلامی (فلسفه و عرفان)	۴۹
—	۳۲	—	۳۲	۲	آشنایی با مکاتب (عقیدتی - سیاسی)	۵۰
	۳۲۰	۱۲۸	۱۹۲	۱۶	جمع	

۱ - دانشجوی موظف است با راهنمایی گروه مربوطه، حداقل ۴ واحد از بین دروس اختیاری فوق را انتخاب و در مهلت مقرر با موفقیت بگذراند.

۲ - دانشجویانی که در مقطع کاردانی دروس عربی را تا حد نصاب لازم نگذرانده‌اند، باید بعنوان پیشنیاز درس عربی (۱) و (۲) از جدول فوق به آنان ارائه گردد.

۳ - برای دانشجویانی که بعضی از دروس اصلی و تخصصی را در مقطع کاردانی گذرانده باشند، می‌توان معادل آن را از دروس جدول فوق جایگزین نمود.

فصل سوم: سرفصل دروس

کد درس: ۰۱

نام درس: اندیشه اسلامی (۱) (مبدأ و معاد)

نوع درس: نظری

تعداد واحد: ۲ واحد (۳۲ ساعت)

پیشیاز: ندارد

هدف: تبیین ضرورت پرداختن دانشجوی مسلمان به دین و مقولات دینی، تعمیق و

گسترش اطلاعات و تقویت خدایابوری و ایمان دانشجویان در زمینه مباحث

مربوط به خداشناسی و رستاخیز.

سرفصل درس: (برای ۳۲ ساعت در یک نیمسال تحصیلی)

۱- انسان و ایمان

۱-۱ - نیازهای معنوی انسان

۱-۲ - نقش ایمان مذهبی در زندگی انسان

۱-۳ - عقل و ایمان

۲- مفهوم خدا

۲-۱ - برداشت‌های مختلف درباره خدا

۲-۲ - خدا در ادیان ابراهیمی (یهود، مسیحیت، اسلام)

۳- خدایابی

۳-۱ - دل و شهود

۳-۲ - عقل و استدلال

۴- توحید و شرک

۴-۱ - توحید ذاتی و صفاتی

۴-۲ - توحید افعالی

۴-۳ - توحید عبادی (توسل و شفاعت)

۵- سایر اوصاف خداوند

۵-۱ - عدل الهی

۵-۲ - حکمت و قدرت

۵-۳ - مسئله شرور

۵-۴ - جبر و اختیار (قضا و قدر)

۶- رستاخیز و جاودانگی

۱- ۶- مرگ و برزخ

۲- ۶- قیامت

منابع:

۱- معارف اسلامی ۱، محمد سعیدی مهر - محسن جوادی، دفتر نشر معارف.

۲- معارف اسلامی ۱ و ۲، جمعی از نویسندگان، انتشارات سمت.

۳- معارف در آثار شهید مطهری، دفتر نشر معارف.

منابع تکمیلی درس اندیشه اسلامی ۱:

۱- درآمدی بر خداشناسی فلسفی، محسن جوادی، قم، معارف.

۲- طبیعت و حکمت، احمد دیلمی، قم، معارف.

۳- فلسفه دین (خدا، اختیار و شر)، الوین پلاتینجا، ترجمه و توضیح محمد سعیدی مهر، قم، طه.

۴- نقد برهان ناپذیری وجود خدا، عسکری سلیمانی امیری، قم، بوستان کتاب.

۵- معارف قرآن (خداشناسی، کیهان‌شناسی، انسان‌شناسی)، محمدتقی مصباح یزدی، قم، مؤسسه

آموزشی و پژوهشی امام خمینی.

۶- آیا خدایی هست؟، ریچارد سویین برن، ترجمه محمد جادوان، قم، دانشگاه مفید.

۷- فلسفه دین در قرن بیستم، چارلز تالیا فرو، ترجمه انشاءالله رحمتی، تهران، دفتر پژوهش و نشر

سهروردی

۸- درآمدی بر الهیات تطبیقی اسلام و مسیحیت، عبدالرحیم سلیمانی اردستانی، قم، طه.

۹- حیات جاودانه (معادشناسی)، امیر دیوانی، قم، معارف.

۱۰- مرگ و جاودانگی، ترجمه سیدمحسن رضازاده، تهران، دفتر پژوهش و نشر سهروردی.

۱۱- تبیین براهین اثبات خدا، عبدالله جوادی آملی، قم، اسراء.

۱۲- معارف اسلامی ۱، (مبتنی بر روش فعال)، رضا فیروزی، قم، انجمن معارف اسلامی ایران.

۱۳- دین پژوهی (جلد دوم)، ویراسته میرچالیاده، ترجمه بهاءالدین خرمشاهی، تهران، پژوهشگاه علوم

انسانی و مطالعات فرهنگی.

۱۴- تصویری از بهشت و جهنم، احمد حبیبیان، تهران، شرکت چاپ و نشر بین‌الملل.

کد درس:	۰۲
نام درس:	اندیشه اسلامی (۲) (نبوت و امامت)
نوع درس:	نظری
تعداد واحد:	۲ واحد (۳۲ ساعت)
پیشیاز:	اندیشه اسلامی (۱)
هدف:	گسترش آگاهی‌های دانشجویان در زمینه دین، پیامبری، اسلام، امامت و ولایت.

سرفصل درس: (برای ۳۲ ساعت در یک نیمسال تحصیلی)

۱- پیشینه دین و پیامبری

- ۱- ۱- تعریف دین و پیشینه آن در تاریخ
- ۱- ۲- یهودیت و مسیحیت، پیدایش و سرنوشت آنان
- ۱- ۳- آشنایی با تورات و انجیل و مقایسه آن دو با قرآن
- ۱- ۴- تأثیر حاکمیت مسیحیت بر جامعه غربی و مقایسه آن با تأثیر اسلام در پیدایش تمدن اسلامی

۲- اهداف، ابعاد و قلمرو دین

- ۲- ۱- ضرورت وحی و پیامبری برای سعادت معنوی و زندگی دنیایی
- ۲- ۲- عصمت پیامبران
- ۲- ۳- نقش دین در زندگی دنیایی (بررسی دیدگاه‌های اومانیسم، سکولاریزم و لیبرالیسم و نظریه جامعیت دین)
- ۲- ۴- گوهر مشترک دین و راز تعدد ادیان و شرایع
- ۲- ۵- رابطه علم و دین

۳- شناخت اسلام

- ۳- ۱- قرآن و سنت
- ۳- ۱- ۱- اعجاز قرآن
- ۳- ۱- ۲- اعتبار سنت
- ۳- ۱- ۳- محکومات و متشابهات
- ۳- ۲- عقل و جایگاه آن در شناخت دین
- ۳- ۳- خاتمیت و پاسخگویی اسلام به نیازهای متغیر انسان
- ۳- ۴- روش فهم دین (تکامل‌پذیری، فهم بشری، قداست فهم دینی، پلورالیسم دینی)

۴- امامت و ولایت

- ۱- ۴- معنای امامت و ولایت
- ۲- ۴- ابعاد و شئون امامت (مرجعیت دینی، ولایت سیاسی، ولایت معنوی)
- ۳- ۴- عصمت امامان و ادله نصب آنان
- ۴- ۴- مهدویت

۵- مرجعیت و ولایت در عصر غیبت

- ۱- ۵- مرجعیت دینی در عصر غیبت
- ۲- ۵- ولایت فقیه و رهبری سیاسی در زمان غیبت
- ۱- ۲- ۵- تاریخچه ولایت فقیه
- ۲- ۲- ۵- مبنای مشروعیت حکومت دینی و اختیارات ولی فقیه
- ۳- ۲- ۵- عزل و نظارت بر ولی فقیه

منابع:

- ۱- معارف اسلامی ۲، امیر دیوانی و علیرضا امینی، دفتر نشر معارف.
- ۲- معارف اسلامی ۱ و ۲، جمعی از نویسندگان، سازمان سمت.
- ۳- معارف در آثار شهید مطهری، دفتر نشر معارف.

منابع تکمیلی درس اندیشه اسلامی ۱ و ۲:

- ۱- الهیات، جعفر سبحانی، قم، امام صادق.
- ۲- کلام اسلامی ۱، محمد سعیدی مهر، قم، طه.
- ۳- کلام اسلامی ۲، محمد سعیدی مهر، قم، طه.
- ۴- مجموعه آثار شهید مطهری، (جلد چهارم)، شهید مطهری، تهران، صدرا.
- ۵- درآمدی بر کلام جدید، محمد هادی صادقی، قم، طه و معارف.
- ۶- جستارهایی در کلام جدید، جمعی از نویسندگان، تهران و قم، سمت و دانشگاه قم.
- ۷- آموزش عقاید، محمدتقی مصباح یزدی، تهران، سازمان تبلیغات.
- ۸- قلمرو دین، عبدالحسین خسروپناه، قم، مرکز مطالعات و پژوهش‌های فرهنگی.
- ۹- فلسفه دین، دکتر احمد بهشتی، قم، بوستان کتاب.
- ۱۰- پرسش‌های ابدی، منصور شمس، قم، انجمن معارف اسلامی ایران.

کد درس:	۰۳
نام درس:	انسان در اسلام
نوع درس:	نظری
تعداد واحد:	۲ واحد (۳۲ ساعت)
پیشنیاز:	ندارد
هدف:	آشنایی با دیدگاه اسلام درباره انسان، جایگاه او در نظام هستی و استعدادها و مسئولیت‌ها و آگاهی از ارزش واقعی انسان.

سرفصل درس: (برای ۳۲ ساعت نظری در یک نیمسال تحصیلی)

۱- کلیات و مفاهیم بنیادین

- ۱-۱- تعریف، اهمیت و ضرورت انسان‌شناسی
- ۲-۱- انسان‌شناسی از دیدگاه‌های مختلف (تجربی، اسطوره‌ای، فلسفی، دینی و ...)
- ۳-۱- انسان در نظرگاه عارفان مسلمان (مولوی، حافظ و ...)

۲- ساحت‌های وجود انسان

- ۱-۲- طبیعت و نیازهای مادی انسان
- ۲-۲- معنویت و فطرت الهی انسان
- ۳-۲- عقل و آگاهی انسان
- ۴-۲- آزادی و مسئولیت انسان

۳- کمال انسان

- ۱-۳- عشق و محبت (عشق حقیقی، عشق مجازی و عشق کاذب)
- ۲-۳- سیر تکامل انسان (شناخت خدا، عبودیت و تکلیف)
- ۳-۳- مراتب کمال و صعود انسان
- ۴-۳- عوامل و موانع کمال

۴- از خود بیگانگی

- ۱-۴- معنای از خود بیگانگی و دیدگاه‌های موجود در این باره
- ۲-۴- زمینه‌ها، عوامل و پیامدهای از خود بیگانگی انسان
- ۳-۴- انسان مدرن و بیگانگی از خود
- ۴-۴- درمان خود بیگانگی

منابع:

- ۱- انسان در قرآن، مرتضی مطهری.
- ۲- مبانی انسان‌شناسی در قرآن، عبدالله نصری.
- ۳- انسان‌شناسی (مجموعه کتب آموزشی از راه دور)، محمود رجبی، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره).

منابع تکمیلی:

- ۱- انسان‌شناسی، محمود رجبی، قم، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی.
- ۲- انسان از دیدگاه اسلام، دفتر همکاری حوزه و دانشگاه، احمد واعظی، تهران، سمت.
- ۳- انسان از دیدگاه اسلام، عبدالله نصری، تهران، پیام نور.
- ۴- سیمای انسان کامل از دیدگاه مکاتب، عبدالله نصری، تهران، دانشگاه علامه طباطبایی.
- ۵- انسان کامل، مرتضی مطهری، تهران، صدرا.
- ۶- انسان در قرآن، مرتضی مطهری، تهران، صدرا.
- ۷- انسان و ایمان، مرتضی مطهری، تهران، صدرا.
- ۸- انسان‌شناسی فلسفی، هانس دیرکس، ترجمه محمدرضا بهشتی، تهران، هرمس.
- ۹- انسان از آغاز تا انجام، علامه سیدمحمدحسین طباطبایی، تهران، الزهرا.
- ۱۰- انسان در اسلام و مکاتب غربی، علی اصغر حلیی، تهران، اساطیر.
- ۱۱- فطرت در قرآن، عبدالله جوادی آملی، قم، اسراء.
- ۱۲- معارف قرآن (خداشناسی، کیهان، انسان‌شناسی)، مصباح یزدی، قم، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره).
- ۱۳- اومانیسم، تونی دیویس، ترجمه عباس مجز، تهران، نشر مرکز.

کد درس: ۰۴

نام درس: حقوق اجتماعی و سیاسی در اسلام

نوع درس: نظری

تعداد واحد: ۲ واحد (۳۲ ساعت)

پیشنیاز: ندارد

هدف: آشنایی با ویژگی‌های نظام حقوقی اسلام و اصول بنیادین و انواع حقوق و آزادی‌های مدنی و سیاسی انسان از دیدگاه اسلام.

سرفصل درس: (برای ۳۲ ساعت نظری در یک نیمسال تحصیلی)

۱- مفاهیم اولیه و کلیات

۱-۱- مفهوم و انواع حق (حق تکوینی، تشریحی، حق الناس، حق الله و ...)

۱-۲- منشأ و خاستگاه حق

۲- مبانی و ویژگی‌های نظام حقوقی اسلام (در مقایسه با سایر نظام‌ها)

۲-۱- مبانی حقوق اسلامی

۲-۲- حقوق طبیعی و حقوق فطری

۲-۳- رابطه متقابل حق و تکلیف

۲-۴- جایگاه عدالت در نظام حقوقی اسلام

۲-۵- مفهوم، مبانی و انواع آزادی در اسلام

۲-۶- نسبت حقوق فرد و جامعه

۳- حقوق مدنی و اجتماعی در اسلام

۳-۱- حق حیات، تکامل و پیشرفت انسان

۳-۲- آزادی تفکر و عقیده

۳-۳- آزادی بیان و قلم

۳-۴- انتخاب شغل و مسکن و ...

۳-۵- حق امنیت قضایی و عدالت اجتماعی

۴- حقوق سیاسی

۴-۱- حق مشارکت در امور سیاسی

۴-۲- حق نظارت عمومی

۴-۳- حق حاکمیت ملی

۵- حقوق زن

- ۱- ۵- مبانی حقوق زن
- ۲- ۵- تفاوت‌های حقوق زن و مرد و علل آن
- ۳- ۵- اسلام و فمینیسم
- ۴- حقوق کودک در اسلام
- ۷- حقوق اقلیت‌ها در اسلام
- ۸- حقوق و روابط بین‌الملل در اسلام

منابع:

- ۱- اسلام و حقوق بشر، زین‌العابدین قربانی
- ۲- نظام حقوق زن در اسلام، مرتضی مطهری
- ۳- پیرامون جمهوری اسلامی، مرتضی مطهری
- ۴- حقوق جهانی بشر (از دیدگاه اسلام و غرب)، محمدتقی جعفری

منابع تکمیلی:

- ۱- آزادی از نگاه استاد مطهری، حسین یزدی، تهران صدرا، ۱۳۷۹
- ۲- نظام حقوق زن در اسلام، مرتضی مطهری، تهران صدرا، ۱۳۷۴
- ۳- نظریه حقوقی اسلام، محمدتقی مصباح، قم، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، ۱۳۸۰
- ۴- حقوق بشر (نظریه‌ها و رویه‌ها)، حسین شریفی، طراط کوهی، تهران، دانشکده حقوق و علوم سیاسی دانشگاه تهران، ۱۳۸۰
- ۵- فلسفه حقوق بشر، عبدالله جوادی‌آملی، قم، اسراء، ۱۳۷۷
- ۶- فلسفه حقوق، مصطفی دانش‌پژوه و قدرت‌الله خسروشاهی، قم، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره)، ۱۳۸۰
- ۷- حقوق بشر از منظر اندیشمندان، محمد بسته‌نگار، ۱۳۸۰، تهران، انتشار.
- ۸- حقوق بشر از دیدگاه اسلام (آراء دانشمندان ایرانی)، گروه نویسندگان، تهران، الهدی، ۱۳۸۰
- ۹- آزادی‌های عمومی در حکومت اسلامی، راشد غنوشی، ترجمه حسین صابری، تهران، انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۸۱
- ۱۰- آزادی، عقل و ایمان، محمد سروش، قم، دبیرخانه مجلس خبرگان رهبری، ۱۳۸۱
- ۱۱- در هوای حق و عدالت (از حقوق طبیعی تا حقوق بشر)، محمدعلی موحد، ۱۳۸۱، تهران، نشر کارنامه.
- ۱۲- حق و مصلحت، محمد راسخ، تهران، طرح نو، ۱۳۸۱
- ۱۳- مبانی حقوق بشر، سیدصادق حقیقت و سیدعلی میرموسوی، تهران، مؤسسه فرهنگی دانش و اندیشه معاصر.

کد درس:	۰۵
نام درس:	انقلاب اسلامی ایران
نوع درس:	نظری
تعداد واحد:	۲ واحد (۳۲ ساعت)
پیشنیاز:	ندارد
هدف:	آشنایی نظری با علل و عوامل پیدایش انقلاب اسلامی و بررسی تحلیلی تحولات فرهنگی، اجتماعی و سیاسی انقلاب اسلامی و مسائل پس از آن.

سرفصل درس: (برای ۳۲ ساعت نظری در یک نیمسال تحصیلی)

- ۱- مفاهیم اولیه و کلیات
  - ۱- ۱- تعریف فرهنگ، تاریخ، نظام اجتماعی و نهادها، قدرت و حاکمیت و ...
  - ۱- ۲- انقلاب و تغییرات اجتماعی و نظریه‌ها
  - ۲- زمینه‌های فرهنگی، تاریخی و سیاسی جامعه معاصر ایران
  - ۳- مشروطه و عوامل تأثیرگذار در آن (عوامل فرهنگی، سیاسی، اقتصادی، خارجی و ...)
  - ۴- تحلیل تحولات اجتماعی و سیاسی ایران پس از مشروطه
    - ۴- ۱- کودتای ۱۲۹۹ و تأسیس سلسله پهلوی، زمینه و عوامل داخلی و خارجی
    - ۴- ۲- تحلیل ساخت قدرت پهلوی دوم
    - ۴- ۳- ملی‌شدن نفت و کودتای ۲۸ مرداد
    - ۴- ۴- نیروهای کاری - سیاسی مخالف رژیم پهلوی
  - ۵- امام خمینی و فرآیند شکل‌گیری انقلاب اسلامی (از ۱۳۴۲ - تا ۱۳۵۷)
  - ۶- ماهیت، آرمان و نقش مردم و رهبری در پیروزی انقلاب اسلامی
  - ۷- بازتاب و تأثیرات انقلاب اسلامی در جهان اسلام و دنیای معاصر
  - ۸- دستاوردها و چالش‌های انقلاب اسلامی

منابع:

- ۱- انقلاب اسلامی، چرایی و چگونگی آن، جمعی از نویسندگان، قم، نشر معارف.
- ۲- حدیث پیمانه، حمید پارسانیا، قم، دفتر نشر معارف.
- ۳- انقلاب اسلامی، علل و پیامدها، منوچهر محمدی، قم، نشر معارف.
- ۴- شکل‌گیری انقلاب اسلامی، از سلطنت پهلوی تا جمهوری اسلامی، محسن میلانی.
- ۵- چارچوبی برای تحلیل و شناخت انقلاب اسلامی در ایران، محمدباقر حشمت‌زاده.

منابع تکمیلی:

- ۱- انقلاب اسلامی، زمینه‌ها و پیامدها، دکتر منوچهر محمدی، دفتر نشر معارف.
- ۲- انقلاب اسلامی، چرایی و چگونگی آن، جمعی از نویسندگان، قم، نشر معارف.
- ۳- حدیث پیمانہ، حمید پارسائیا، قم، دفتر نشر معارف.
- ۴- چارچوبی برای تحلیل و شناخت انقلاب اسلامی در ایران، محمداقبر حشمت‌زاده، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه.
- ۵- حدیث انقلاب، جستارهایی در انقلاب اسلامی ایران، دفتر مطالعات انقلاب اسلامی.
- ۶- شکل‌گیری انقلاب اسلامی، محسن میلانی، مترجم مجتبی عطارزاده، گام نو.
- ۷- ایران پس از انقلاب، هوشنگ امیراحمدی و منوچهر پروین، مترجم علی مرشدی‌زاده، انتشارات باز.
- ۸- پیرامون انقلاب اسلامی، شهید مرتضی مطهری، انتشارات صدرا.
- ۹- انقلاب اسلامی در ایران، حامد الگار، مترجم مرتضی اسعدی و حسن چیدری، انتشارات قلم.
- ۱۰- اقتصاد اسلامی ایران، (از مشروطیت تا پایان سلسله پهلوی)، محمدعلی همایون کاتوزیان، مترجمان محمدرضا نفیسی، کامبیز عزیزی، نشر مرکز.
- ۱۱- انقلاب اسلامی در مقایسه با انقلاب‌های فرانسه و روسیه، منوچهر محمدی، انتشارات سعید.

کد درس:	۰۶
نام درس:	آشنایی با قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
نوع درس:	نظری
تعداد واحد:	۲ واحد (۳۲ ساعت)
پیشیناز:	ندارد
هدف:	آشنایی با اصول و مبانی قانون اساسی و نسبت آن با قوانین دیگر و حقوق و آزادی‌های عمومی مقرر در آن.

سرفصل درس: (برای ۳۲ ساعت نظری در یک نیمسال تحصیلی)

- ۱- مفهوم قانون اساسی و تاریخچه آن در ایران
  - ۱- ۱- قانون اساسی در دوره مشروطه
  - ۱- ۲- قانون اساسی در جمهوری اسلامی
- ۲- مبانی فقهی - نظری قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
- ۳- ریشه‌های فرهنگی و اجتماعی قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
- ۴- محورها و فصول اساسی قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
  - ۴- ۱- اصول کلی
  - ۴- ۲- حقوق و آزادی‌های عمومی
  - ۴- ۳- رهبری
  - ۴- ۴- قوه قضائیه
  - ۴- ۵- قوه مجریه
  - ۴- ۶- قوه مقننه
  - ۴- ۷- سیاست خارجی
- ۵- بازنگری در قانون اساسی
- ۶- مقایسه قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران با قانون اساسی سایر کشورها.

منابع:

- ۱- آشنایی با قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، محمدجواد ارسطا.
- ۲- بایسته‌های حقوق اساسی، ابوالفضل قاضی.
- ۳- مبانی حقوق عمومی، ناصر کاتوزیان.
- ۴- حقوق اساسی جمهوری اسلامی ایران، محمد هاشمی.

- ۱ - حقوق اساسی تطبیقی، جلال‌الدین مدنی، تهران، پایدار.
- ۲ - حقوق اساسی جمهوری اسلامی ایران، محمد هاشمی، تهران، دانشگاه شهید بهشتی.
- ۳ - تشخیص مصلح نظام (از دیدگاه فقهی - حقوقی) محمد جواد ارسطو، پژوهشکده فرهنگ و اندیشه اسلامی.

- ۴ - بایسته‌های حقوق اساسی، ابوالفضل قاضی، تهران، دادگستر.
- ۵ - مبانی حقوق عمومی، ناصر کاتوزیان، تهران، دادگستر.
- ۶ - گفتارهایی در حقوق عمومی، ابوالفضل قاضی، تهران، دادگستر.

کد درس: ۰۷

نام درس: اندیشه سیاسی امام خمینی (ره)

نوع درس: نظری

تعداد واحد: ۲ واحد (۳۲ ساعت)

پیشنیاز: ندارد

هدف: آشنایی با بنیادها، چارچوب و اصول اندیشه سیاسی بنیانگذار جمهوری اسلامی و شناخت سیره و قواعد حاکم بر رفتار سیاسی ایشان.

سرفصل درس: (برای ۳۲ ساعت نظری در یک نیمسال تحصیلی)

- ۱- زندگی علمی - سیاسی امام خمینی (ره)
- ۲- مبانی معرفتی و اعتقادی اندیشه‌های سیاسی امام
- ۳- مروری بر اصول اندیشه سیاسی امام
  - ۱- ۳- ضرورت حکومت اسلامی
  - ۲- ۳- معیار مشروعیت حکومت
  - ۳- ۳- ولایت مطلقه فقیه
- ۴- مسائل و محورهای مهم در دیدگاه‌ها و اندیشه سیاسی امام
  - ۱- ۴- جمهوری اسلامی
  - ۲- ۴- جایگاه مجلس و قانونگذاری
  - ۳- ۴- نقش مردم در حکومت
  - ۴- ۴- انتخابات و اراده عمومی
  - ۵- ۴- قانون اساسی
  - ۶- ۴- احزاب و گروه‌ها و مشارکت سیاسی
  - ۷- ۴- اصول و مبانی سیاست خارجی
  - ۸- ۴- استکبار جهانی و نظام بین‌الملل
  - ۹- ۴- مسأله فلسطین و امت اسلامی
  - ۱۰- ۴- جریان‌های اجتماعی - سیاسی معاصر ایران
  - ۱۱- ۴- مستضعفان و عدالت اجتماعی

منابع:

- ۱- اندیشه‌های فقهی - سیاسی امام خمینی، کاظم قاضی زاده.
- ۲- امام خمینی در پنج حوزه معرف سیاسی، سیدعلی قادری.
- ۳- اندیشه سیاسی امام خمینی، دکتر محمدرضا دهشیری.
- ۴- درآمدی بر اندیشه سیاسی امام خمینی، دکتر محمدرضا دهشیری.

منابع تکمیلی:

- ۱- زندگی‌نامه سیاسی امام خمینی، محمدحسن رجبی، تهران، مرکز اسناد انقلاب اسلامی.
- ۲- نهضت امام خمینی، سیدحمید روحانی، مؤسسه چاپ و نشر عروج.
- ۳- امام، اخلاق، سیاست، سیدحسن اسلامی، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی.
- ۴- امام خمینی و جامعه مدنی، محمد مهدی براتعلی پور، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی.
- ۵- مشروعیت قدرت، از دیدگاه امام خمینی، علی خالقی، مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی.
- ۶- درآمدی بر نظریه سیاسی امام خمینی، دکتر محمدرضا دهشیری، مرکز اسناد انقلاب اسلامی.
- ۷- امام خمینی و گفتمان غرب، علی خالقی، انجمن معارف اسلامی ایران.
- ۸- اندیشه‌های فقهی - سیاسی امام خمینی، کاظم قاضی زاده، مرکز تحقیقات استراتژیک.
- ۹- مؤلفه‌های اندیشه سیاسی امام خمینی، گروه تحقیقات سیاسی اسلام و پژوهشگاه علوم اسلامی و مطالعات فرهنگی.

کد درس: ۰۸

نام درس: تاریخ فرهنگ و تمدن اسلامی

نوع درس: نظری

تعداد واحد: ۲ واحد (۳۲ ساعت)

پیشنیاز: ندارد

هدف: آشنایی با شکل‌گیری تمدن اسلامی و عناصر داخلی و خارجی مؤثر در تعالی و

انحطاط آن به منظور تقویت خودباوری و تحکیم هویت ملی اسلامی.

سرفصل درس: (برای ۳۲ ساعت نظری در یک نیمسال تحصیلی)

۱- مباحث پایه

۱- ۱- واژه‌شناسی تاریخ، فرهنگ، تمدن و تجدد

۱- ۲- عناصر تشکیل‌دهنده فرهنگ و تمدن

۱- ۳- تعریف تمدن اسلامی و محدوده تاریخ و جغرافیایی آن

۲- تمدن اسلامی و علل و عوامل آن

۱- ۲- ویژگی‌های تمدن اسلامی

۲- ۲- نهضت شکوفایی علمی در تمدن اسلامی

۲- ۳- نهادهای سیاسی، اجتماعی و علمی تمدن اسلامی

۲- ۴- علل و عوامل اعتقادی، فرهنگی و اجتماعی، پیدایش و شکوفایی تمدن اسلامی

۲- ۵- تأثیر فرهنگ‌ها و تمدن‌های پیشین در پیدایش تمدن اسلامی (یونان، ایران و ..)

۲- ۶- خدمات متقابل اسلام و ایران

۳- زمینه‌های ضعف، علل و عوامل رکود تمدن اسلامی

۱- ۳- تهاجم دشمنان خارجی (مغول، صلیبیان و ...)

۲- ۳- اشرافی‌گری و حکومت‌های خودکامه و دورشدن خلافت از معیارهای اصیل اسلامی

۳- ۳- تبحرگری و محدودیت‌های سیاسی و اجتماعی

۳- ۴- دنیاپرستی و انحطاط اخلاقی و انحراف از اسلام

۴- تأثیر تمدن اسلامی بر تمدن غرب و پیدایش رنسانس

۵- ظرفیت‌های موجود در جهان اسلام

۱- ۵- موقعیت جغرافیایی و ژئوپلیتیک کشورهای اسلامی

۲- ۵- منابع زیرزمینی و انسانی کشورهای مسلمان

۳- ۵- سرمایه فرهنگی و معنوی اسلام

۶- انحطاط معلوی و بحران‌های درونی دنیای مدرن

منابع:

- ۱ - تمدن اسلامی در اندیشه سیاسی امام خمینی، (مجموعه مقالات) مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی.
- ۲ - دانش مسلمین، محمدرضا حکیمی.
- ۳ - تاریخ تمدن اسلامی، میان محمد شریف، ترجمه خلیل خلیلیان.
- ۴ - خدمات متقابل اسلام و ایران، مرتضی مطهری.
- ۵ - علم و تمدن اسلامی، سیدحسین نصر، ترجمه احمد آرام، تهران، نشر اندیشه.
- ۶ - تاریخ و فرهنگ و تمدن اسلامی، زین العابدین قربانی.
- ۷ - مسلمانان در بستر تاریخ، یعقوب جعفری.

منابع تکمیلی:

- ۱ - هفت قرن فراز و نشیب تمدن اسلامی در اسپانیا، ایگناسیو اولاکوئه، ترجمه ناصر موفقیان.
- ۲ - تاریخ تمدن غرب و مبانی آن در شرق، کرین بریتون و دیگران، ترجمه پرویز داریوش.
- ۳ - نقش پیامبران در تمدن اسلامی، فخرالدین حجازی.
- ۴ - تاریخ تمدن (مشرق زمین گاهواره تمدن)، ویل دورانت، ترجمه احمد آرام، جلد ۱.
- ۵ - ریشه‌های ضعف و عقب‌افتادگی مسلمین، سمیع عاطف‌الزین، ترجمه محمود رجبی و محمدتقی کمالی‌نیا.
- ۶ - تاریخ دانشگاه‌های بزرگ اسلامی، عبدالرحیم غنیمه، ترجمه نورالله کسایی.
- ۷ - تاریخ و فرهنگ، مجتبی مینوی.
- ۸ - تاریخ علوم اسلامی، جلال‌الدین همایی.
- ۹ - تاریخ و تمدن و فرهنگ ایران، از اسلام تا صفویه، احمد تاجبخش، انتشارات نویه شیراز.
- ۱۰ - تاریخ آموزش و پرورش اسلام و ایران، علی محمد الماسی.
- ۱۱ - منابع فرهنگ اسلامی، میان محمدشریف، ترجمه خلیل خلیلیان.
- ۱۲ - مقدمه ابن‌خلدون، عبدالرحمن ابن‌خلدون، ترجمه محمد پروین گنابادی، تهران، نگاه ترجمه و نشر کتاب.
- ۱۳ - میراث اسلام یا آنچه مغرب زمین به ملل اسلامی مدیون است، سیزده تن از مستشرقین و استادان دانشگاه‌های انگلستان، ترجمه مصطفی علم، تهران، کتابفروشی مهر.
- ۱۴ - دین و دولت در اندیشه اسلامی، محمد سروش.
- ۱۵ - علم تاریخ در گستره تمدن اسلامی، دکتر صادق آئینه‌وند.
- ۱۶ - اسلام و تمدن اسلامی، آندره هیکل، ترجمه حسن فروغی.
- ۱۷ - نقش فرهنگ و تمدن اسلامی در بیداری غرب، ذکرالله محمدی.
- ۱۸ - تاریخ و تمدن، علی شریعتی.
- ۱۹ - ریشه‌های ضعف و عقب‌افتادگی مسلمین، سمیع عاطف‌الزین، ترجمه محمود رجبی و دیگران.
- ۲۰ - تاریخ دانشگاه‌های بزرگ اسلامی، عبدالرحیم غنیمه، ترجمه نورالله کسایی.
- ۲۱ - سیر حکمت در اروپا، محمدعلی فروغی.
- ۲۲ - علل پیشرفت اسلام و انحطاط مسلمین، زین العابدین قربانی.
- ۲۳ - مجموعه مقالات فرهنگ و تمدن اسلامی، تدوین محمد نصیری، انتشارات معارف.
- ۲۴ - مدارس نظامیه و تأثیرات علمی و اجتماعی آن، نورالله کسایی.
- ۲۵ - تاریخ علوم اسلامی، جلال‌الدین همایی.
- ۲۶ - فرهنگ اسلام در اروپا، زیگرید هونکه، ترجمه مرتضی رجایی.
- ۲۷ - تاریخ علوم عقلی در تمدن اسلامی، ذبیح‌الله صفا.
- ۲۸ - تاریخ و تمدن اسلام، جرجی زیدان، ترجمه جواهر کلام.

کد درس: ۰۹

نام درس: تاریخ تحلیلی صدر اسلام

نوع درس: نظری

تعداد واحد: ۲ واحد (۳۲ ساعت)

پیشنیاز: ندارد

هدف: آشنایی با چگونگی ظهور و گسترش اسلام و شیوه گذر از جامعه جاهلی به جامعه اسلامی.

سرفصل درس: (برای ۳۲ ساعت نظری در یک نیمسال تحصیلی)

۱- مباحث پایه

۱- ۱- تعاریف، تقسیمات، فوائد تاریخ

۱- ۲- آشنایی با مورخان و منابع و مآخذ مهم تاریخ اسلام

۱- ۳- رویکرد شرق شناسی به تاریخ اسلام و نقد آن

۲- جهان در آستانه بعثت

۱- ۲- اوضاع اجتماعی، فرهنگی جزیره العرب در آستانه ظهور اسلام (ارزش های حاکم، خانواده، دین و ...)

۲- ۲- وضعیت سیاسی، اجتماعی و فرهنگی ایران و روم

۳- تاریخ زندگی و سیره پیامبر پیش از هجرت

۱- ۳- تاریخ زندگی و اخلاق و منش شخصی پیامبر

۲- ۳- روش پیامبر اسلام در دعوت و رسالت

۳- ۳- زمینه ها و موانع گسترش اسلام در مکه

۴- تاریخ زندگی و سیره پیامبر پس از هجرت

۱- ۴- اهمیت، عوامل و چگونگی هجرت

۲- ۴- سیره فرهنگی، اجتماعی و سیاسی پیامبر (ص) در مدینه

۳- ۴- جریان های معارض با پیامبر در مدینه (منافقان، کفار)

۴- ۴- پیمان ها و روابط داخلی و خارجی پیامبر

۵- تاریخ خلافت

۱- ۵- ماجرای سقیفه

۲- ۵- مهمترین اقدامات سیاسی و نظامی دوران خلفا

۶- تاریخ زندگی علی (ع)

۱- ۶- شخصیت امام علی (ع) (تولد، اسلام، تربیت و پرورش و ...)

۲- ۶- امام علی (ع) در دوران خلفا

۳- ۶ - حکومت علوی و معارضان

۴- ۶ - سیره علوی

۷ - تاریخ زندگی امام حسن (ع) و امام حسین (ع)

۱- ۷ - امام حسن و امام حسین (ع) در دوره پیامبر، خلفا و امام علی (ع)

۲- ۷ - صلح امام حسن (ع) و قیام امام حسین (ع) - زمینه‌ها و پیامدها

منابع:

- ۱- تاریخ اسلام، جمعی از نویسندگان، زیر نظر دکتر آئینه‌وند.
- ۲- تاریخ تحلیلی اسلام، نصیری.
- ۳- تاریخ صدر اسلام، (عصر نبوی) زرگری نژاد.
- ۴- فروغ ابدیت، سبحانی.
- ۵- تاریخ اسلام در آثار شهید مطهری، جلد ۱، روحانی.
- ۶- تاریخ تحلیلی اسلام، شهیدی.
- ۷- تاریخ اسلام، پیشوایی.

منابع تکمیلی:

- ۱- بامداد اسلام، زرین کوب.
- ۲- تاریخ تحلیلی - سیاسی اسلام، خدایاری و مرادی.
- ۳- جهان در عصر بعثت، شهید باهنر و هاشمی رفسنجانی.
- ۴- محیط پیدایش اسلام، شهید بهشتی.
- ۵- تاریخ اسلام از بعثت نبوی تا حکومت علوی، محمد ابراهیمی و رکیانی.
- ۶- تاریخ تحلیلی و سیاسی اسلام، علی‌اکبر حسینی.
- ۷- تاریخ پیامبر اسلام، محمد ابراهیم آیتی، ترجمه ابوالقاسم کرجی.
- ۸- تاریخ سیاسی اسلام، دکتر آئینه‌وند، جلد ۱ و ۲.
- ۹- تاریخ تحلیلی اسلام، علی دارابی.
- ۱۰- تاریخ سیاسی اسلام در عصر امویان، حسینعلی ممتحن، انتشارات دانشگاه شهید بهشتی.
- ۱۱- دین و دولت در اسلام، پژوهش نظری از آغاز تا پایان خلافت راشدین، غلامرضا ظریفیان شفیع، مؤسسه علمی و فرهنگی میراث ملل.
- ۱۲- درآمدی بر تاریخ فکری و تاریخ‌نگاری مسلمانان، ابوالفضل شکوری، مرکز مطالعات و تحقیقات اسلامی دفتر تبلیغات اسلامی.
- ۱۳- تاریخ اسلام، (پژوهش دانشگاه کمبریج) زیر نظر پی.ام.هولت، ترجمه احمد آرام، انتشارات امیرکبیر.
- ۱۴- از پیدایش اسلام تا ایران اسلامی، رسول جعفریان، کانون اندیشه جوان.
- ۱۵- تاریخ اسلام از ظهور اسلام تا دیالمه، عزیزالله بیات، انتشارات دانشگاه شهید بهشتی.
- ۱۶- شرح نهج البلاغه، ابن ابی الحدید.
- ۱۷- جامعه و تاریخ، مرتضی مطهری.
- ۱۸- تاریخ اسلام عصر دگراندیشی و گفتگو، عبدالحمید معادی خواه.
- ۲۰- جغرافیای تاریخی کشورهای اسلامی، حسین قراچانلو.
- ۲۱- فرهنگ کامل خاورشناسان، عبدالرحمن بدوی، ترجمه شکرالله خاکرند.
- ۲۲- خاتم پیامبران، محمد ابوزهره، ترجمه حسین صابری.
- ۲۳- نقد آثار خاورشناسان، مصطفی حسینی طباطبایی.
- ۲۴- فصلنامه تاریخ اسلام، مؤسسه آموزش عالی باقرالعلوم.
- ۲۵- فصلنامه تاریخ در آینه پژوهش، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره).
- ۲۶- کتاب ماه تاریخ و جغرافیا، خانه کتاب ایران.

درس:	۱۰
نام درس:	تاریخ امامت
نوع درس:	نظری
تعداد واحد:	۲ واحد (۳۲ ساعت)
پیشنیاز:	ندارد

هدف: آشنایی با مسأله امامت، جایگاه آن در اسلام و سیره و سنت پیشوایان در مقتضیات مختلف زمانی.

سرفصل درس: (برای ۳۲ ساعت نظری در یک نیمسال تحصیلی)

۱- کلیات

۱-۱- وصایت و جانشینی در تاریخ انبیای پیشین

۱-۲- واژه‌شناسی، امامت، ولایت، اهل‌البیت، صحابه، تابعین و ...

۲- جانشینی پیامبر

۱-۲- رحلت پیامبر و مسأله جانشینی

۲-۲- ماجرای سقیفه، زمینه‌ها و پیامدهای آن

۳- دوره امامت امام علی (ع) و امام حسن (ع)

۱-۳- دوره‌های زندگی امام علی (ع) (همراه با پیامبر، عصر خلفا، دوران حکومت)

۲-۳- سیره امام علی (ع) و اصول حکومت علوی

۳-۳- امام حسن در دوره پیامبر، خلفا و امام علی (ع)

۴-۳- صلح امام حسن، انگیزه‌ها و پیامدها

۴- دوره زندگی امام حسین (ع) و امام سجاد (ع)

۱-۴- امام حسین در دوران پیامبر (ص) و امام علی (ع) و امام حسن (ع)

۲-۴- قیام عاشورا، زمینه‌ها و آثار آن

۳-۴- شخصیت و اقدامات امام سجاد (ع)

۵- دوره زندگی امام باقر (ع) و امام صادق (ع)

۱-۵- ویژگی‌های سیاسی و اجتماعی و فرهنگی دوران امام باقر و امام صادق (ع)

۲-۵- شخصیت علمی و معنوی امام باقر (ع) و امام صادق (ع) از نظر شیعه و اهل سنت

۲-۵- نقش امام باقر (ع) و امام صادق (ع) در تقویت و شکوفایی فرهنگ و معارف اسلامی و تشیع

۶- دوره زندگی امام کاظم (ع) و امام رضا (ع)

۱-۶- وضعیت سیاسی و اجتماعی دوران امام کاظم (ع)

۲-۶- شخصیت امام کاظم (ع) و تأثیر ایشان در جامعه اسلامی و شیعه ادامه در صفحه بعد

- ۳- ۶- وضعیت سیاسی و اجتماعی و فرهنگی دوران امام رضا (ع)
- ۴- ۶- شخصیت امام رضا (ع) و تأثیرات فرهنگی و سیاسی ایشان در جامعه اسلامی
- ۵- ۶- مسأله ولایت عهدی امام رضا (ع)، انگیزه‌ها، علل و پیامدها
- ۷- دوران زندگی امام جواد (ع) تا امام زمان (عج)
  - ۱- ۷- شرایط اجتماعی، فرهنگی و سیاسی دوران امامان
  - ۲- ۷- شخصیت امامان و تأثیر آنها در جامعه اسلامی و شیعی
  - ۳- ۷- ایجاد شبکه ارتباطات علمی، اجتماعی و سیاسی امامان با جامعه شیعی (وکلا، راویان و فقیهان)
- ۸- دوران غیبت
  - ۱- ۸- زمینه‌های غیبت و شرایط اجتماعی و سیاسی آن دوره
  - ۲- ۸- امام مهدی (عج) در منابع اهل تسنن و تشیع
  - ۳- ۸- تشیع در دوران غیبت صغری و نواب اربعه
  - ۴- ۸- فلسفه انتظار و شرایط ظهور

منابع:

- ۱- سیره پیشوایان، مهدی پیشوایی. ۲- حیات فکری و سیاسی امامان شیعه، رسول جعفریان.
- ۳- امامان شیعه و جنبش‌های مکتبی، محمدتقی مدرسی.
- ۴- تاریخ تشیع در ایران، رسول جعفریان.
- ۵- تاریخ تحلیلی اسلام، محمد نصیری.
- ۶- تشیع در مسیر تاریخ، سیدحسین محمدجعفری، ترجمه آیت‌اللهی.
- ۷- قیام امام حسین (ع)، سیدجعفر شهیدی.
- ۸- پیشوایی از نظر اسلام، جعفر سبحانی.
- ۹- تاریخ اسلام در آثار شهید مطهری، سیدسعید روحانی.
- ۱۰- تشیع مولود طبیعی اسلام، سیدمحمدباقر صدر، ترجمه علی حجتی کرمانی.
- ۱۱- حکمت اصول سیاسی اسلام، محمدتقی جعفری.
- ۱۲- تشیع در مسیر تاریخ، سیدحسین محمدجعفری، ترجمه محمدتقی آیت‌اللهی.
- ۱۳- تاریخ تشیع، محمدکاظم خواجه‌یوان، جهاد دانشگاهی مشهد.
- ۱۴- تاریخ ولایت در نیم قرن اول، حسین ذاکر خطیر، انتشارات دفتر تبلیغات اسلامی.
- ۱۵- تاریخ شیعه امامیه، عبدالله فیاضی، ترجمه حسین زرین‌فام، انتشارات باغ ابریشم.
- ۱۶- امامت‌پژوهی، (بررسی دیدگاه امامیه، معتزله و اشاعره)، به کوشش جمعی از نویسندگان.
- ۱۷- امام علی (ع) صدای عدالت انسانی، جرج جرداق، ترجمه خسروشاهی، چاپ خرم.
- ۱۸- ترجمه و شرح نهج‌البلاغه، محمدتقی جعفری، دفتر نشر فرهنگی اسلامی.
- ۱۹- الفصول المختاره، شیخ مفید، ترجمه آقاجمال خوانساری.
- ۲۰- خورشید مغرب، محمدرضا حکیمی. ۲۱- امامت و رهبری، مرتضی مطهری.
- ۲۲- ائمتنا، علی محمد دخیل، دارالتعاریف للمطبوعات.
- ۲۳- دور ائمه اهل البيت في الحياه السياسييه، عادل الاديب.
- ۲۴- تاریخ سیاسی تشیع، روح‌الله حسینیان.
- ۲۵- جنبش‌های شیعی در تاریخ اسلام، هاشم معرف‌الحسنی، ترجمه محمدصادق عارف.

کد درس: ۱۱

نام درس: تفسیر موضوعی قرآن کریم

نوع درس: نظری

تعداد واحد: ۲ واحد (۳۲ ساعت)

پیشیناز: ندارد

هدف: آشنایی با برخی مفاهیم زندگی ساز قرآن کریم در قالب نگرش موضوعی.

سرفصل درس: (برای ۳۲ ساعت نظری در یک نیمسال تحصیلی)

۱- کلیات

۲- قرآن چگونه کتابی است؟

۱- ۲- کلام خدا

۲- ۲- کتاب هدایت

۳- روشن فهم قرآن

۱- ۳- محکم و متشابه

۲- ۳- تفسیر و تأویل

۴- نماز و تفسیر قرآن

۱- ۴- تفسیر سوره حمد

۲- ۴- تفسیر سوره توحید

۳- ۴- تفسیر سوره قدر

۵- خدا در قرآن

۶- رابطه انسان و خدا

۷- روابط اجتماعی در قرآن

۸- سنت‌های الهی در قرآن

۹- بیلش و اندیشه در قرآن

منابع:

۱- علوم قرآن، محمدباقر سعیدی روشن.

۲- تفسیر المیزان، علامه سیدمحمدحسین طباطبایی، جلد ۱ - ۵ از دوره ۲۰ جلدی، چاپ جامعه مدرسین.

۳- تفسیر موضوعی قرآن کریم، عبدالله جوادی آملی، جلد ۱ (قرآن در قرآن)، جلد ۱۳ (معرفت

شناسی در قرآن)، جلد ۱۴ (صورت و سیرت انسان در قرآن)، جلد ۱۵ (حیات حقیقی انسان در قرآن).

۴- تفسیر منشور جاوید، جعفر سبحانی، جلد ۱ (پیرامون مسائل اجتماعی و اخلاقی)، جلد ۱۳

(پیرامون اخلاقی و عرفانی).

۵- جامعه و تاریخ از دیدگاه قرآن، محمدتقی مصباح یزدی.

۶- انسان و ایمان، مرتضی مطهری. ۷- خانواده در قرآن، احمد بهشتی.

کد درس: ۱۲

نام درس: تفسیر موضوعی نهج البلاغه

نوع درس: نظری

تعداد واحد: ۲ واحد (۳۲ ساعت)

پیشنیاز: ندارد

هدف: آشنایی با نهج البلاغه و درک آموزه‌های سیاسی نهج البلاغه با نگرش موضوعی.

سرفصل درس: (برای ۳۲ ساعت نظری در یک نیمسال تحصیلی)

کلیات:

- ۱- آشنایی با نهج البلاغه (گردآوری، اسناد و مدارک، کتاب‌شناسی)
- ۲- ارزش ادبی نهج البلاغه
- ۳- سیری در موضوعات نهج البلاغه
- ۴- خدا در نهج البلاغه
- ۵- پیامبری و امامت
- ۶- سیاست و حکومت
- ۷- روابط اجتماعی در نهج البلاغه
- ۸- انسان کامل

منابع:

- ۱- سیری در نهج البلاغه، مرتضی مطهری.
- ۲- آموزش نهج البلاغه، سیدمحمد مهدی جعفری.
- ۳- آموزه‌هایی از نهج البلاغه، جواد رفیعی و محمدرضا آقایی.
- ۴- نظرات سیاسی نهج البلاغه، محمدحسین مشایخ فریدنی.

کد درس:	۱۳
نام درس:	فارسی (۲)
نوع درس:	نظری - عملی
تعداد واحد:	۲ واحد (۴۸ ساعت)
پیشنیاز:	فارسی
هدف:	تکمیل اهداف فارسی عمومی و آشنایی با سبک‌های ادبی و تهیه و تنظیم پژوهش.

سرفصل درس:

- فن ترجمه (نقش ترجمه و تأثیر آن در ادبیات و فرهنگ ملل)
  - انواع نثر (مرسل، ساده، مسجع، مصنوعی و فنی، همراه با نمونه‌ها)
  - انواع نظم با شواهد هر نوع
- سبک‌های ادبی:
- الف) فارسی (خراسانی، عراقی، هندی، اصفهانی، دوره بازگشت)
  - ب) خارجی: (مشهورترین آنها)
  - برخی اصطلاحات ادبی (بدیعه، ارتجال، رکیک، سهل ممتنع، مجاز و ...)
  - مختصری در دستور زبان فارسی
  - شیوه تهیه و تنظیم پایان‌نامه (استاد راهنما، انتخاب موضوع، تهیه و تنظیم رساله و ...)

منبع اصلی:

- زبان و نگارش فارسی، جمعی از مؤلفان، جهاد دانشگاهی

منابع فرعی:

- ۱ - راهنمای ادبیات فارسی، عباسعلی مولوی، ناشر چاپخانه اتحاد
- ۲ - گلستان سعدی
- ۳ - اخلاق ناصری
- ۴ - کتب فارسی دیگر که در مراکز آموزش عالی تدریس می‌شود.

کسب مهارت در خواندن و درک مطالب متون نیمه تخصصی جهت آماده شدن دانشجو برای خواندن، درک و ترجمه متون تخصصی مربوطه.

کد درس: ۱۴
نام درس: زبان خارجی (۲)
نوع درس: نظری - عملی
تعداد واحد: ۲ واحد (۴۸ ساعت)
پیشیاز: زبان خارجی

هدف:

سرفصل درس:

- معرفی و تمرین الگوهای پیچیده ساختاری در قالب متون نیمه تخصصی مربوط به هر رشته
- شناخت و استفاده از واژگان نیمه تخصصی در قالب متون مربوطه در سطح ۳۰۰۰ واژه به بالا
- تمرین های ساده جهت معادل سازی واژگان نیمه تخصصی و برگردان جمله و بند به زبان فارسی

منبع اصلی:

- کتب E.S.P (نیمه تخصصی)، که توسط مرکز نشر دانشگاهی منتشر شده و هم اکنون سازمات سمت، تجدید نظر کامل و بازنویسی در آنها به عمل آورده است.

منابع فرعی:

- کتاب زبان انگلیسی، نوشته مؤسسه در راه حق (قم) از انتشارات سلمان فارسی در خصوص متون اسلامی (به ویژه شیعه) تدوین شده است.

کد درس: ۱۵

نام درس: تربیت بدنی (۲)

نوع درس: عملی

تعداد واحد: ۱ واحد (۳۲ ساعت)

پیشنیاز: تربیت بدنی (۱)

اهداف درس تربیت بدنی (۲) به شرح زیر است:

- ۱ - ایجاد فرصت مناسب ورزشی برای کسب تجارب فردی و گروهی برای وصول به اهداف تربیت بدنی و ورزش.
- ۲ - آشنایی و یادگیری فنون و مقررات یکی از ورزش‌های پایه.
- ۳ - آشنایی و یادگیری فنون و مقررات یکی از ورزش‌های گروهی یا انفرادی متداول در دانشگاه با توجه به امکانات موجود.

سرفصل درس: (هفته‌ای ۲ ساعت در طول یک نیمسال تحصیلی)

- درس تربیت بدنی عمومی طبیعتاً نظری - عملی است دانشجویان در ضمن مشارکت در ورزش‌های پایه و گروهی و انفرادی با مفاهیم زیر آشنا می‌شوند:
- رفتار فردی و اجتماعی در محیط ورزش
  - موضوع ایمنی و بهداشت در محیط ورزش
  - رابطه ورزش با تغذیه و افزایش یا کاهش وزن بدن
  - عوامل تهدید کننده قلب و عروق و رابطه آنها با ورزش
  - فربهی و عوارض آن
  - آشنایی با فنون و مقررات آموزشی
  - دو و میدانی، ژیمناستیک، شنا
  - فوتبال، والیبال، بسکتبال، هندبال، تنیس روی میز، بدمیتون
  - کوهنوردی، تنیس، اسکی، ورزش‌های رزمی و ...

کد درس: ۱۶

نام درس: تجزیه و ترکیب آیات قرآن (۱)

نوع درس: عملی

تعداد واحد: ۳ واحد (۹۶ ساعت)

پیشیناز: عربی (۴)

هدف: آشنا شدن با روش بکارگیری صرف و نحو زبان عربی در تجزیه و ترکیب آیات

قرآن بمنظور درک بهتر مفاد آیات

روش ارائه درس:

مدرس با مرور اجمالی بر قواعد صرف و نحو و یادآوری اهم نکات، روش صحیح تجزیه و ترکیب را بیان کرده و ضمن اعمال آن روش در سوره‌هایی که در سرفصل آمده است، قسمت‌هایی از سایر سوره‌ها را بعنوان تمرین به دانشجویان واگذار می‌نماید.

سرفصل درس:

- تجزیه و ترکیب سوره‌های جمعه، منافقین و تغابن

منابع اصلی:

- تفسیر مجمع‌البیان (بخش اعراب)

- تجزیه و ترکیب و بلاغت قرآن، جلد اول، عباس ظهیری

منابع فرعی:

- اعراب‌القرآن و صرفه و بیان، محمود الصافی

- اعراب‌القرآن‌الکریم، محیی‌الدین‌الدرویش

کد درس: ۱۷

نام درس: تجزیه و ترکیب آیات قرآن (۲)

نوع درس: عملی

تعداد واحد: ۳ واحد (۹۶ ساعت)

پیشنیاز: تجزیه و ترکیب آیات قرآن (۱)

هدف: آشنا شدن با روش بکارگیری صرف و نحو زبان عربی در تجزیه و ترکیب آیات

قرآن بمنظور درک بهتر مفاد آیات

روش ارائه درس:

مدرس با مرور اجمالی بر قواعد صرف و نحو و یادآوری اهم نکات، روش صحیح تجزیه و ترکیب را بیان کرده و ضمن اعمال آن روش در سوره‌هایی که در سرفصل آمده است، قسمت‌هایی از سایر سوره‌ها را بعنوان تمرین به دانشجویان واگذار می‌نماید.

سرفصل درس:

- تجزیه و ترکیب سوره‌های نباء، نازعات، عبس و تکویر

منابع اصلی:

- تفسیر مجمع‌البیان (بخش اعراب)

- تجزیه و ترکیب و بلاغت قرآن، جلد اول، عباس ظهیری

منابع فرعی:

- اعراب‌القرآن و صرفه و بیانه، محمود الصافی

- اعراب‌القرآن‌الکریم، محیی‌الدین‌الدرویش

کد درس: ۱۸

نام درس: قرائت و تجوید (۳)

نوع درس: نظری - عملی

تعداد واحد: ۲ واحد (۴۸ ساعت)

پیشیناز: قرائت و تجوید (۲)

هدف: ۱ - تجوید و فصاحت قرائت قرآن و نماز

۲ - انس و ارتباط مستمر با قرآن

۳ - آشنایی با بخشی دیگر از قواعد و آداب قرائت

سرفصل درس:

۱ - آشنایی با رسم الخط متداول قرآن

۲ - احکام تفخیم و ترفیق راء

۳ - احکام وقف و ابتداء و رموز و استثناءات

۴ - صوت و لحن در قرائت قرآن

۵ - صفات اساسی حروف

۶ - استثناءات قرائت و رسم الخط قرآن

تمرینات:

۱ - قرائت سوره‌های اعراف، انفال، توبه و یونس

۲ - مباحثه قرائت سوره‌های فوق

۳ - مباحثه قواعد تدریس شده

منابع اصلی:

۱ - جزوه‌های تهیه شده

۲ - نوارهای آموزشی تهیه شده

منابع فرعی:

- اتحاف فضلاء البشر فی القرائات الاربعة عشر

- النشر فی القرائات العشر

- التیسیر فی القرائات السبع

- نهاية القول المفید فی علم التجوید

- رسم المصحف

- المقنع فی رسم المصاحف

- المحکم فی نقط المصاحف

کد درس: ۱۹

نام درس: قرائت و تجوید (۴)

نوع درس: نظری - عملی

تعداد واحد: ۲ واحد (۴۸ ساعت)

پیشنیاز: قرائت و تجوید (۳)

هدف: مروری اجمالی بر قواعد تجوید و تمرین عملی آن به همراه ارائه یک پژوهش در

زمینه قرائت و تجوید زیر نظر استاد

سرفصل درس:

۱ - مروری اجمالی بر قواعد عالی تجوید

۲ - انس و ارتباط مستمر با قرآن

۴ - آشنایی با بخشی دیگر از قواعد و آداب قرائت

۵ - تمرین عملی (فردخوانی و جمع خوانی) در کلاس و لابراتور

۶ - آزمون نهایی و جامع از دانشجو

منابع اصلی:

- جزوه‌های تحقیقی استاد، نوارهای آموزشی تهیه شده، تمرین عملی در کلاس و لابراتور

منابع فرعی:

- اتحاف فضلاء البشر فی القرائات الاربعة عشر

- النشر فی القرائات العشر

- التیسیر فی القرائات السبع

- نهاية القول المفید فی علم التجوید

- رسم المصحف

- المقنع فی رسم المصاحف

- المحکم فی نقط المصاحف

کد درس:	۲۰
نام درس:	فقه
نوع درس:	عملی
تعداد واحد:	۲ واحد (۶۴ ساعت)
پیشنیاز:	ندارد
هدف:	آشنایی با فقه اسلام و احکام مسائل شرعی

سرفصل درس:

طهارت، صلوة، به ضمیمه کلیاتی درباره زکات و خمس، تجارت و اجاره، قضا و شهادت، به ضمیمه کلیاتی درباره صوم، اعتکاف، حج، جهاد، امر به معروف و نهی از منکر، رهن، حجر، ضمان، صلح، شرکت، مضاربه، مزارعه و مساقات، ودیعه، عاریه، نکاح و طلاق، به ضمیمه کلیاتی درباره اقرار، ایمان، نذر، عهود، صید، ذباحت، اطعمه و اشربه، غضب، شفعه، احیاء اموات، لقطه، موارد

منابع اصلی:

- تحریر الوسیله، امام خمینی (ره)
- تبصره علامه
- عروة الوثقی

منابع فرعی:

- سایر کتب فقهی و رساله‌های عملیه مراجع عظام

کد درس: ۲۱

نام درس: مفردات قرآن کریم

نوع درس: نظری - عملی

تعداد واحد: ۲ واحد (۴۸ ساعت)

پیشنیاز: ندارد

هدف: آشنایی با ریشه‌های اصلی لغات قرآن کریم و مفاهیمی که مشتمل بر آنهاست.

سرفصل درس:

- بررسی و نقد واژه‌های قرآنی اثم، احد، آخر، افک، الله، ام، انس، اول، بث، برزخ، بس، بسیط، بشر، بطش و بطن، همراه با تکلیف مربوط به حروف ش، ص، ض، ط، ظ، بعل، مکبر، بلند، بلسی، تبع، تجارت، تراب، توب، ثقل، ثنبه، جست، جزاء، جمع، جهره، حسب، خبط، حج، حجره، حد، حذر، حرج، هرم، حسب، حشر، صمد، همراه با تکلیف مربوط به حروف ع، غ، ف، ق، ک.

منبع اصلی:

- المفردات فی غریب القرآن، راغب اصفهانی

منابع فرعی:

- قاموس قرآن بالوجوه و النظائر، حسین بن محمد دامغانی
- قاموس قرآن قریشی سیدعلی اکبر قریشی، لسان التنزیل
- مؤلف ناشناخته با تصحیح مهدی محقق
- معجم القرآن عبدالرئوف مصری، قاموس القرآن محمد خزاعی
- التحقيق فی کلمات القرآن، حسن مصطفوی

کد درس: ۲۲

نام درس: مبانی جامعه‌شناسی

نوع درس: نظری

تعداد واحد: ۲ واحد (۳۲ ساعت)

پیشنیاز: ندارد

هدف: آشناساختن دانشجویان با کلیات و مبانی جامعه‌شناسی و ارتباط آن با سایر رشته‌های نزدیک به نحوی که در عین آشنایی، دانشجو به نقد و تعمق در آن پردازد و مسائلی را که در محیط فرهنگی ایران اسلامی قابل استفاده است مورد بهره‌برداری قرار دهد.

سرفصل درس: تعریف:

- تعاریف مختلف جامعه‌شناسی و انتقادات وارد بر آنها
- تفکر و تعمق در مورد یک تعریف درست جامعه‌شناسی
- روش‌های معمول در تحقیقات جامعه‌شناسی
- شیوه‌های معمول تحقیقات اجتماعی در ایران و اسلام
- شیوه‌های جدید تحقیقات اجتماعی در جامعه‌شناسی (روش کمی و کیفی) نقد این روش‌ها
- جایگاه جامعه‌شناسی در علوم انسانی - دانش اجتماعی دنیای امروز و شعب آن
- کاربرد و ضرورت جامعه‌شناسی در ایران
- تاریخچه پیدایش علوم اجتماعی در کشورهای اسلامی و مغرب زمین
- فرد و جامعه: - تعریف جامعه - مکتب اصالت فرد - مکتب اصالت جمع - نظریات پدیدارشناسی - روانشناسی اجتماعی و جامعه‌شناسی - اشکالات وارده بر این مقولات از دیدگاه اسلام - دیدگاه اسلام در مورد فرد و جامعه، قشرهای مختلف اجتماعی - ارزش‌های اسلامی و نابرابری‌های اجتماعی - ناهنجاری‌های اجتماعی - مختصری در زمینه شناخت جامعه ایران (شهر، روستا و عشایر) - انواع جوامع (سرمایه‌داری - سوسیالیستی و جامعه توسعه‌نیافته)

جامعه‌شناسی ایران:

- شناخت جمعیت ایران و تحول آن (بالاخص در ۳۰ سال اخیر) با توجه به تحول سنی، جنسی، حرف، مشاغل و ...
- آشنایی با مسائل مردم‌شناسی ایران، اقوام و مردم مناطق مختلف، گویش‌ها، لهجه‌ها، ایلات و عشایر و نحوه زندگی دینی، زندگی روستایی، ایران و دشواری‌های آن، جامعه‌شناسی شهری ایران، اثرات صنعت و مدرنیزاسیون در زندگی شهری، اشاره به برخی مسائل حاد جامعه امروز ایران.

منابع اصلی: ۱ - مبانی جامعه‌شناسی شهید مطهری ۲ - پژوهش در اندیشه‌های ابن‌خلدون

۳ - روانشناسی اجتماعی، اثر محمد آفایانس جواد

منابع فرعی:

۱ - جزوه درسی جامعه و تاریخ، استاد مصباح یزدی ۲ - جامعه‌شناسی اموتل کونیک

۳ - جامعه‌شناسی هانری مندارس

۴ - کتب دیگری که مورد استفاده مراکز و مؤسسات آموزش عالی می‌باشد.

کد درس: ۲۳

نام درس: روانشناسی عمومی

نوع درس: نظری

تعداد واحد: ۲ واحد (۳۲ ساعت)

پیشنیاز: ندارد

هدف: آشنایی دانشجویان با کلیات و مبانی روانشناسی عمومی و مختصری از

روانشناسی اسلامی

سرفصل درس:

- انسان از نظر اسلام (ابعاد انسان، روح و روان در اسلام، قلب)
  - تعریف، موضوع، قلمرو و شعب روانشناسی و رابطه آن با علوم دیگر
  - تاریخچه علم روانشناسی
  - روش‌های تحقیق در روانشناسی
  - مطالعه علمی رفتار
  - تفاوت‌های فردی (تجزیه و تحلیل تفاوت‌های فردی موقعیت فرد در گروه)
  - تفاوت‌های فردی چگونه به وجود می‌آید؟ (وراثت، محیط)
  - ماهیت و اندازه‌گیری
  - احساس و هیجان
  - ماهیت و ارزیابی شخصیت
  - اختلالات و بیماری‌های شخصیت
  - یادگیری و فرایند آن
  - اختلالات یادگیری
  - بحث دقت
  - بحث حافظه
  - اراده
- منبع اصلی: - روانشناسی، دکتر علی‌اکبر سیف

منابع فرعی:

- روانشناسی از دیدگاه غزالی و دانشمندان اسلامی، ترجمه دکتر سیدمحمدباقر حجتی
- گامی فراسوی روانشناسی اسلامی، ترجمه دکتر سیدمحمدباقر حجتی
- قرآن و روانشناسی، ترجمه عباس عرب
- الاسلام و علم النفس، دکتر محمود بستانی

کد درس: ۲۴

نام درس: ملل و نحل (بررسی ادیان آسمانی و ادیان دیگر)

نوع درس: نظری

تعداد واحد: ۲ واحد (۳۲ ساعت)

پیشیناز: ندارد

هدف: بررسی اجمالی ادیان زنده جهان اعم از ادیان توحیدی - الهی و ادیان به

اصطلاح قومی، بومی و شرکانی و بحث مربوط به هر یک از ادیان در زمینه

مطالعه تطبیقی و قیاس آیین مزبور با اسلام و تعالیم قرآن و درک عظمت قرآن

کریم.

سرفصل درس:

الف) بحث و بررسی:

- ۱ - تاریخ ادیان ۲ - تعاریف دین ۳ - وجوه گوناگون در بررسی ادیان ۴ - مطالعه تطبیقی ادیان ۵ - انواع تقسیم‌بندی ادیان عالم، بحث نگرش توحیدی و غیره، منشأ جغرافیایی، توسعه در ورای مرزهای ملی و ...

ب) بحث و بررسی تفصیلی ادیان:

- ۱ - هندوی ۲ - بودایی ۳ - جامینی ۴ - سیک ۵ - شینتویی ۶ - مسیحیت ۷ - اسلام ۸ - یهودی ۹ - زرتشتی ۱۰ - کنفوسیون ۱۱ - تابویی ۱۲ - ادیان ابتدایی و فتیش پرستی آنیمسم، توتم پرستی ۱۳ - مقایسه روایت عهد عتیق با مطالب قرآن ۱۴ - اختلاف عهدین با اناجیل و اختلاف اناجیل با یکدیگر.
- ج) مطالعه تطبیقی ادیان فوق‌الذکر و بررسی نقاط ضعف و قوت هر یک و جایگاه تاریخی فرهنگی آنها در مقایسه با اسلام و ادیان توحیدی و الهی و سامی

منابع اصلی:

- ۱ - عهدین
- ۲ - قرآن و علم، تألیف دکتر برکای، ترجمه حسن حبیبی
- ۳ - خلاصه ادیان، دکتر محمدجواد مشکور
- ۴ - کتاب مختصر ادیان، فیلیپ شاله

منابع فرعی:

- ۱ - تاریخ جامع ادیان، جان نسانس
- ۲ - افتخار اسلام بر ادیان، شیخ محمدصادق فخرالاسلام
- ۳ - چهارمقاله درباره مسیحیت و عهدین از انتشارات در راه حق و اصول دین

کد درس: ۲۵

نام درس: روانشناسی تربیتی

نوع درس: نظری

تعداد واحد: ۲ واحد (۳۲ ساعت)

پیشنیاز: ندارد

هدف: - کسب دانشهای لازم در زمینه اصول و مبانی روانشناسی تربیتی در قرآن و موضوعات مربوط به آن
- تقویت قدرت تفکر، تحلیل و تفسیر مسائل و مشکلات تربیتی از دیدگاه روانی، رفتاری و عاطفی
- ایجاد قدرت تشخیص علل و عوامل پدیدآورنده مسائل و مشکلات تربیتی از دیدگاه روانی و عاطفی
- ایجاد قدرت راهیابی و ارائه طریق برای حل مسائل و مشکلات تربیتی و شناخت روش‌های پیشگیری

سرفصل دروس:

- تعریف، موضوع و فایده روانشناسی تربیتی
- روش‌های بررسی و تحقیق فرضیه‌های روانشناسی
- وراثت و محیط: تعریف وراثت، عوامل ارثی
- رشد: تعریف و خصوصیات عمومی رشد، جنبه‌های مختلف رشد (رشد بدنی، عاطفی و عقلانی)
- خانواده و مسائل آن، خانواده و تأثیر آن در رفتار کودکان
- اهمیت خانواده و موقعیت کودک، انتظار والدین، جو عاطفی خانواده و موقعیت اجتماعی آن
- گروه همسن و تأثیر آن در رفتار کودکان
- ارتباط فرد با گروه همسن در سنین گوناگون
- رقابت، پذیرش و میزان‌های گروهی
- احتیاجات اساسی فرد و احتیاجات روانی و عاطفی
- رفتار دفاعی و اشکال مختلف آن
- یادگیری: تئوری‌های ارتباطات عصبی، تئوری‌های شناختی
- عوامل مؤثر در یادگیری
- حافظه، تعریف و انواع حافظه، تشخیص یادآوری و فراموشی، عوامل مؤثر در حافظه
- تعریف فکر و خصوصیات آن، تفکر در قرآن، عناصر عمده در تفکر، تفکر منطقی و اساس آن، خلاقیت
- مراحل تفکر خلاق، نظریه‌های گوناگون
- هوش، تعریف هوش و ماهیت آن، انواع هوش (هوش ماشینی، تجربیدی، اجتماعی)، انواع تست‌های هوشی
- روانشناسی تربیتی در قرآن
- محیط و هوش، وراثت و هوش از دیدگاه اسلام
- محیط و رفتار فردی و اجتماعی از دیدگاه اسلام
- بررسی جوانب شخصیت، رشد احتیاجات اساسی فرد، خانواده از دیدگاه قرآن

منابع و مآخذ اصلی:

- روانشناسی تربیتی، دکتر علی‌اکبر سیف
- روانشناسی تربیتی، علی شریعتمداری
- جزوه استاد

کد درس: ۲۶

نام درس: اصول تعلیم و تربیت

نوع درس: نظری

تعداد واحد: ۲ واحد (۳۲ ساعت)

پیشنیاز: ندارد

هدف: آشنایی دانشجویان با اصول آموزش و پرورش از دیدگاه مکاتب مختلف و اسلام

سرفصل دروس:

- ۱- اصول تعلیم و تربیت (تعاریف)
- ۲- مفاهیم مختلف تعلیم و تربیت
- تعلیم و تربیت به معنای آمادگی
- تعلیم و تربیت به معنای آشکارکردن استعدادها
- تعلیم و تربیت به معنای تشکیل یا پرورش قوای ذهنی
- تعلیم و تربیت به معنای تشکیل ذهن
- تعلیم و تربیت به عنوان تکرار و توجه به گذشته
- تعلیم و تربیت به عنوان تجدید ساختمان
- ۳- تعلیم و تربیت قدیم و تعلیم و تربیت جدید
- ۴- تجربه و تعلیم و تربیت
- ۵- اصول پیوستگی و اصل تأثیر متقابل
- ۶- اصول مربوط به کنترل اجتماعی
- ۷- اصول مربوط به آزادی
- ۸- اصول مربوط به هدف
- ۹- اصول با توجه به تحقیقات روانشناسی و جامعه‌شناسی
- ۱۰- تعلیم و تربیت در اسلام
- ۱۱- بررسی اصول تعلیم و تربیت در مکاتب رئالیسم، ایده‌آلیسم، پراگماتیسم، اگزیستانسیالیسم و اسلام

منابع و مآخذ اصلی:

- کتب تألیف شده در این موضوع
- اصول فلسفه تعلیم و تربیت، تألیف دکتر علی شریعتمداری

کد درس: ۲۷

نام درس: فلسفه تعلیم و تربیت

نوع درس: نظری

تعداد واحد: ۲ واحد (۳۲ ساعت)

پیشنیاز: ندارد

هدف: آشنایی دانشجویان با مفاهیم، مبانی و فلسفه تعلیم و تربیت به گونه‌ای که بتوانند فراگیران خود را در زمینه‌های فکری، اعتقادی، اجتماعی و اخلاقی تربیت نموده و آنان را تحت تعلیم و تربیت قرار دهند.

سرفصل دروس:

- تحلیل، تعاریف و فلسفه تعلیم و تربیت
- فلسفه و تربیت و رابطه این دو
- مکتب‌های فلسفی و نظریات تربیتی آنها: رئالیسم، ایده‌آلیسم، پراگماتیسم، اگزیستانسیالیسم، فلسفه مادی و اسلام
- اهمیت، ضرورت، انواع، عناصر، سیر و مراحل تعلیم و تربیت
- اهمیت و لزوم شناخت انسان و تحلیل و کاربرد آن در تعلیم و تربیت
- نقش و مراحل خوددانی، خودیابی، خودشناسی، خداشناسی، خودسازی و کاربرد آنان در تعلیم و تربیت
- نقش تشکیل نگرش و کاربرد آن در تعلیم و تربیت
- اهمیت تشکیل عقیده از نظر کاربرد آن در تعلیم و تربیت
- جایگاه و نقش ایمان، ایجاد هدف، ارزش‌گذاری، شرایط و محیط در تعلیم و تربیت
- تفکر صحیح در احادیث و آیات اهمیت آن از نظر نقش و کاربرد در تعلیم و تربیت
- آشنایی با نظام تربیتی و کاربرد آن
- تحلیل برنامه تربیتی و مراحل و ابعاد آن و توان تربیتی مربی و عوامل مؤثر در آن
- تربیت دینی از نظر مفهوم و نحوه حاصل نمودن آن
- آشنائی اجمالی با روشهای تربیتی

منابع و مآخذ اصلی:

- تعلیم و تربیت و مراحل آن، غلامحسین شکوهی
- تعلیم و تربیت اسلامی، استاد شهید مرتضی مطهری
- نگاهی دوباره به تعلیم و تربیت اسلامی، دکتر خسرو باقری

کد درس: ۲۸

نام درس: شیوه آموزش متوسطه

نوع درس: نظری

تعداد واحد: ۲ واحد (۳۲ ساعت)

پیشنیاز: ندارد

هدف: آشنایی با برنامه‌ریزی به ویژه برنامه‌ریزی آموزش متوسطه

سرفصل دروس:

- هدف‌های تربیتی دوره متوسطه، هدف‌های مواد آموزشی، منبع هدف‌ها: جامعه، فرد، مبانی یادگیری، میزان انتخاب هدف، نقش هدف‌های تربیتی، پاره‌ای از هدف‌های تربیتی، هدف‌های تربیتی اسلام،
- انتخاب و سازمان مواد درسی.
- تعریف مواد درسی
- انواع برنامه‌ها، برنامه موضوعات مجزا
- برنامه موضوعات مربوط
- برنامه مبتنی بر فعالیت شاگرد
- برنامه مبتنی بر مسائل مختلف
- میزان‌های انتخاب و سازمان مواد درسی
- برنامه جامع در دبیرستان
- مواد عمومی
- مواد علمی، مواد حرفه‌ای
- تغییر برنامه آموزشی در دبیرستان
- دلایل تغییر برنامه، راههای تغییر برنامه
- روش آزمایشی، روش اساسی
- تربیت اجتماعی: تطابق دادن، وظیفه وحدت دادن، وظیفه متمایز ساختن جنبه‌های فردی افراد، آماده ساختن فرد برای یادگیری آینده، وظیفه انتخاب و راهنمایی.
- جریان‌های اجتماعی و تعلیم و تربیت: سازگاری اجتماعی، مخالفت، همکاری، توافق، تشابه
- صلاحیت‌های اجتماعی و تعلیم و تربیت: فلسفه اجتماعی تعلیم و تربیت، فلسفه اجتماعی ایران در گذشته و حال
- یادگیری و تعلیم و تربیت: نظریات دانشمندان در یادگیری و اشارات تربیتی، عوامل مؤثر در یادگیری با توجه به جنبه‌های تعلیم و تربیت،

منابع و مآخذ اصلی:

- کتب تألیف شده در این موضوع
- جامعه و تعلیم و تربیت، دکتر علی شریعتمداری

کد درس:	۲۹
نام درس:	روش تحقیق
نوع درس:	نظری - عملی
تعداد واحد:	۲ واحد (۴۸ ساعت)
پیشیاز:	ندارد

هدف: هدف از ارائه این درس آشنانمودن دانشجویان با روش علمی تحقیق به منظور یاری دادن آنها در استفاده از مطالب علمی آموخته‌شان، برای پاسخگویی به مسائل مورد نظر و همچنین به کار انداختن قوه استنباط، نیروی نگارش و استفاده از منابع تحقیق و انجام یک کار تحقیقی می‌باشد.

سرفصل درس:

۱ - مقدمه:

- هدف از تحقیق

- تعریف تحقیق

- انواع تحقیق

- روش علمی تحقیق و عناصر اصلی آن

۲ - طرح‌های تحقیق:

- تعریف طرح تحقیق

- هدف از طرح تحقیق

- انواع طرح تحقیق (تحقیق تاریخی، تحقیق توصیفی، تحقیق تجربی، تحقیق بر مبنای اطلاعات آماری ...)

۳ - مراحل تحقیق:

- طرح مسأله (تعریف و بیان موضوعات تحقیق، شناخت موضوع تحقیق، منابع و مراجع برای انتخاب

موضوع تحقیق، ملاک انتخاب مسائل تحقیق)

- تنظیم فرضیه

- تهیه طرح و برنامه تحقیق

- جمع‌آوری اطلاعات

- تنظیم اطلاعات جمع‌آوری شده

- تجزیه و تحلیل اطلاعات و تشخیص روابط علت و معلول

- نقد فرضیه‌ها

- تهیه گزارش تحقیق

۴ - روش‌های جمع‌آوری اطلاعات

- جمع‌آوری اطلاعات از طریق مصاحبه (انواع مصاحبه، محاسن و معایب مصاحبه)
- جمع‌آوری اطلاعات از طریق پرسشنامه (انواع پرسشنامه، نکاتی که در ارائه پرسشنامه باید رعایت گردد)
- جمع‌آوری اطلاعات از طریق مشاهده
- جمع‌آوری اطلاعات از استفاده از کتابخانه (آشنایی با شیوه و سبک چیدن کتاب‌ها و مجلات در کتابخانه ...)
- جمع‌آوری اطلاعات از روش‌های آماری (سرشماری، نمونه‌گیری، انواع نمونه‌گیری، تهیه اطلاعات آماری با استفاده از سایر تکنیک‌های آماری)
- روش‌های دیگر جمع‌آوری اطلاعات

۵ - اصول تنظیم و طرز نوشتن گزارش تحقیقی

- اصول تنظیم گزارش (صفحه، عنوان، پیشگفتار، فهرست مطالب، فهرست جداول و شکل‌ها ...)
- طرز نوشتن گزارش (اصول نقطه‌گذاری، زیرنویس، نمودارها، جداول ...)
- نتیجه‌گیری نهایی از تحقیق
- انجام یک کار تحقیقی توسط هر دانشجو به عنوان کار عملی این درس

منبع اصلی:

- روش‌های پژوهش در علوم تربیتی، تألیف و ترجمه دکتر غلامرضا خوی‌نژاد

منابع فرعی:

- کتبی که در این رابطه تدوین شده
- جزوه استاد و سایر کتب دانشگاهی در زمینه روش تحقیق

کد درس: ۳۰

نام درس: روش تدریس مفاهیم و قرائت قرآن

نوع درس: نظری - عملی

تعداد واحد: ۲ واحد (۴۸ ساعت)

پیشیناز: ندارد

هدف: آشنایی دانشجویان با فنون تدریس به ویژه فنون تدریس قرآن مجید

سرفصل درس:

- ضروری ترین موضوعات در جهت آشنایی با قرآن، اوصاف اختصاصی قرآن مجید، روش تعلیم بشری، روش تعلیم الهی، روش تعلیم موفق و منتج، روش تعلیم و تدریس مطابق با سیره پیامبران (علیهم السلام)، روش تعلیم و تدریس در خود قرآن مجید، قرآن مجید هم به مواد مورد تعلیم پرداخته است همه به روش تعلیم، آیا قرائت قرآن در مرتبه تجوید کامل، در ابتدا به دانش آموزان یاد داده شود؟ از چه طریق در دانش آموزان اشتیاق لازم جهت فراگرفتن قرآن باید ایجاد شود؟

- روش تدریس قرائت و روخوانی در دوره ابتدایی (از پیش دبستان تا پایه پنجم)

- روش تدریس قرائت، روخوانی، تلفظ حروف، تجوید و آشنایی با رسم الخطهای قرآن در دوره

راهنمایی

- روش تمرین قرائت در دوره متوسطه

- روش تمرین قرائت و آموزش قواعد در دوره تربیت معلم

- کارورزی و کارآموزی تدریس قرائت در پایه‌ها و سطوح مختلف

- روش تدریس مفاهیم قرآن (از دوره پیش دبستانی و ابتدایی)

- روش تدریس مفاهیم قرآن در دوره راهنمایی

- روش تدریس مفاهیم قرآن در دوره متوسطه

- کارورزی و کارآموزی تدریس مفاهیم قرآن در پایه‌ها و سطوح مختلف

منابع اصلی:

۱ - سلسله مباحث قرآن شناسی، تألیف آقای الیاس کلانتری

۲ - جزوه درسی در روش تدریس الهی، تألیف آقای الیاس کلانتری

۳ - کتاب آشنایی و روش تدریس قرآن مجید از انتشارات سمت

۴ - کتاب‌های راهنمای معلم اول تا پنجم ابتدایی، اول تا سوم راهنمایی، اول تا سوم متوسطه،

پیش دبستانی و تربیت معلم

کد درس: ۳۱

نام درس: روش تدریس احکام

نوع درس: عملی

تعداد واحد: ۲ واحد (۶۴ ساعت)

پیشیناز: فقه

هدف: در این درس دانشجویان ضمن مروری بر موضوعات و ابواب گوناگون فقه و منابع آن، با روش آموزش احکام برای مقاطع مختلف تحصیلی آشنا می‌شوند.

روش ارائه درس:

مدرس محترم ضمن بیان کلیات روش تدریس احکام، بخش‌های مختلف کتب فقهی یا توضیح المسائل را بین گروه‌های دانشجویی توزیع می‌نمایند تا مسائل مبتلا به مقطع تحصیلی مورد نظر را انتخاب و در کلاس تدریس عملی داشته باشند و تدریس آنها مورد نقد سایر دانشجویان قرار گیرد.

سرفصل درس:

- اهمیت و لزوم گنج‌اندیدن احکام در برنامه درسی، منابع فقه در اسلام، آشنایی با روش‌های اجتهاد و مرجعیت، سرفصل احکام برای مقاطع مختلف تحصیلی، روش استخراج احکام از منابع فقهی متناسب با نیاز مخاطبان، آشنایی با شیوه‌های بیان احکام، توجه به فلسفه احکام، آشنایی اجمالی با ابواب فقهی

منابع اصلی:

- عروة الوثقی، آیت‌الله سیدمحمدکاظم یزدی، توضیح المسائل مراجع، سیدمحمدحسن بنی‌هاشمی

منابع فرعی:

- رساله نوین، عبدالکریم بی‌آزارشیرازی

- مرجعیت، سیدهدایت‌الله طالقانی

کد درس: ۳۲

نام درس: تفسیر موضوعی (۱)

نوع درس: نظری

تعداد واحد: ۲ واحد (۳۲ ساعت)

پیشیناز: ندارد

هدف: آشنایی با روش تدریس موضوعی و نظرات مفسران در برخی از موضوعات

قرآنی.

سرفصل درس:

- تعریف تفسیر موضوعی، پیشینه و تاریخچه تفسیر موضوعی، بررسی آثار موضوعی مفسران بزرگ، آشنایی با نظرات مفسران درباره تفسیر موضوعی، اصل سیاق و بررسی نقش آن در تفسیر موضوعی، فوائد تفسیر موضوعی، آشنایی با روش‌های بررسی آیات بر اساس رویکرد تفسیر موضوعی، مقدماتی درباره آشنایی با مباحث خداشناسی در تفسیرهای موضوعی، بررسی مسأله توحید و براهین خداشناسی در تفاسیر موضوعی.

منابع اصلی:

- ۱ - مباحث فی التفسیر الموضوعی، الدكتور مصطفی مسلم
- ۲ - تفسیر موضوعی قرآن کریم، آیت‌الله جوادی آملی
- ۳ - روش‌شناسی تفسیر موضوعی قرآن، سیدهدایت جلیلی
- ۴ - گامی به سوی تفسیر موضوعی قرآن، محمد غزالی، ترجمه علی‌اصغر محمدی
- ۵ - التفسیر الموضوعی بین النظریه و التطبيق، الدكتور صلاح عبدالفتاح الخالدی

منابع فرعی:

- ۱ - پیام قرآن زیر نظر آیت‌الله مکارم شیرازی
- ۲ - من مفاهیم القرآن، آیت‌الله جعفر سبحانی
- ۳ - مبانی توحید از نظر قرآن، آیت‌الله سبحانی

کد درس: ۳۳

نام درس: تفسیر موضوعی (۲)

نوع درس: نظری

تعداد واحد: ۲ واحد (۳۲ ساعت)

پیشنیاز: تفسیر موضوعی (۱)

هدف: آشنایی با روش تدریس موضوعی و نظرات مفسران در برخی از موضوعات قرآنی.

سرفصل درس:

- مقدماتی درباره آشنایی با کتب تفسیر موضوعی در موضوع نبوت و معاد
- بررسی براهین اثبات نبوت و آیات مرتبط در تفاسیر موضوعی
- بررسی مسأله بعثت، معجزه، دعوت، عصمت، ایمان و ابلاغ رسالت در تفاسیر موضوعی
- بررسی رسالت و دعوت رسول اکرم (ص) بر اساس آیات به صورت موضوعی و نظر مفسران در این خصوص
- بررسی اهمیت مسأله معاد به لحاظ موضوعی
- بررسی دلایل امکان معاد، عقاب و ثواب، بهشت و جهنم، نام‌های مربوط به روز قیامت به صورت موضوعی در آیات الهی، آشنایی با آراء مفسران در این خصوص

منابع اصلی:

- ۱ - مباحث فی التفسیر الموضوعی، الدكتور مصطفی مسلم
- ۲ - تفسیر موضوعی قرآن کریم، آیت‌الله جوادی آملی
- ۳ - روش‌شناسی تفسیر موضوعی قرآن، سیدهدایت جلیلی
- ۴ - گامی به سوی تفسیر موضوعی قرآن، محمد غزالی ترجمه علی‌اصغر محمدی
- ۵ - التفسیر الموضوعی بین النظریه و التطبيق، الدكتور صلاح عبدالفتاح الخالدی

منابع فرعی:

- ۱ - پیام قرآن زیر نظر آیت‌الله مکارم شیرازی
- ۲ - من مفاهیم القرآن، آیت‌الله جعفر سبحانی

کد درس:	۳۴
نام درس:	تفسیر موضوعی (۳)
نوع درس:	نظری
تعداد واحد:	۲ واحد (۳۲ ساعت)
پیشیناز:	تفسیر موضوعی (۲)
هدف:	آشنایی با روش تدریس موضوعی و نظرات مفسران در برخی از موضوعات قرآنی.

سرفصل درس:

- ولایت و امامت در قرآن، شرایط و صفات امام، ولایت تکوینی امامان، ولایت و امامت خاصه، بررسی مسأله انتظار و ظهور در قرآن
- دلایل و براهین معاد در قرآن، آیات مربوط به بهشت و جهنم، بررسی آیات مربوط به مسأله شفاعت، عقاب و ثواب، اعراف، بررسی مسأله معاد جسمانی و دلایل آن در قرآن.

منابع اصلی:

- ۱ - مباحث فی التفسیر الموضوعی، الدكتور مصطفی مسلم
- ۲ - تفسیر موضوعی قرآن کریم، آیت الله جوادی آملی
- ۳ - روش شناسی تفسیر موضوعی قرآن، سیدهدایت جلیلی
- ۴ - گامی به سوی تفسیر موضوعی قرآن، محمد غزالی ترجمه علی اصغر محمدی
- ۵ - التفسیر الموضوعی بین النظریه و التطبيق، الدكتور صلاح عبدالفتاح الخالدی

منابع فرعی:

- ۱ - پیام قرآن زیر نظر آیت الله مکارم شیرازی
- ۲ - من مفاهیم القرآن، آیت الله جعفر سبحانی

کد درس: ۳۵

نام درس: آشنایی با احادیث ائمه (علیهم السلام)

نوع درس: نظری

تعداد واحد: ۲ واحد (۳۲ ساعت)

پیشنیاز: ندارد

هدف: در این درس دانشجو بعد از شناخت حدیث و اهمیت آن و رابطه حدیث با قرآن

و شناخت برخی از انواع حدیث و منابع مشهور آن با نمونه‌هایی از احادیث

ائمه (علیهم السلام) درباره موضوعات مختلف آشنا می‌گردد.

روش ارائه درس:

در هر جلسه ابتدا در مورد شناخت حدیث، مطالبی ارائه شده آنگاه برخی از احادیث از کتاب اصول کافی، ترجمه و نکات آن مورد بررسی قرار می‌گیرد. بمنظور افزایش مشارکت دانشجویان در مباحث درس، می‌توان در معرفی منابع حدیث، از همکاری آنان بهره گرفت.

سرفصل درس:

۱- شناخت حدیث:

- تعریف حدیث، سنت، خبر، روایت و اصطلاحات اهل حدیث ...
- اهمیت حدیث (حدیث، نقل اصغر است، بیان مفاهیم و شرایع به وسیله حدیث، بیان رخدادهای تاریخی اسلام، بیان مبانی اخلاق و عرفان اسلامی، بیان آداب زندگی و ...)
- رابطه حدیث و قرآن (تخصیص، تبیین و تفهیم آیات توسط حدیث، بیان جزئیات و کیفیت احکام، بیان معارف قرآن، بیان بطن آیات و توجیه تشابهات)
- آداب نقل حدیث و شرایط راوی و محدث
- ضرورت نگارش و حفظ حدیث (توصیه پیامبر و ائمه معصومین (علیهم السلام) به نگارش حدیث، اهتمام شیعه به نگارش حدیث، اصول اربعمانه و چهل حدیث نگاری)

۲- انواع حدیث: - قدسی و غیرقدسی، متواتر، واحد، صحیح، حسن، موثق، ضعیف و مسند

۳- معرفی منابع حدیث:

- کتب اربعه، تحف العقول، عیون الاخبار الرضا(ع)، وسائل الشیعه، بحار، سفینه البحار، الحیاء، میزان الحکمة

۴- بررسی نمونه‌هایی از احادیث اصول کافی درباره موضوعات زیر:

قرآن، دعا، توکل، احسان به پدر و مادر، صلح رحم، نرمش و رفق، کوشش در برآوردن حاجت مؤمن، حفظ اسرار، بلائی مؤمن، گناه، بدخلقی، دروغ، غیبت، تهمت، قهر کردن، خلف وعده، سخن‌چینی، آداب معاشرت

منابع اصلی:

- اصول کافی - علم الحدیث و درایة الحدیث، کاظم شانه‌چی

منابع فرعی: - کلیات حدیث قدسی، مؤلف: شیخ حرّ عاملی، مترجم: زین العابدین کاظمی

- روایت و درایت، احمد امین

کد درس: ۳۶

نام درس: تاریخ آموزش و پرورش در اسلام و ایران

نوع درس: نظری

تعداد واحد: ۲ واحد (۳۲ ساعت)

پیشنیاز: ندارد

هدف: آشنایی با جایگاه‌های آموزش و پرورش در اسلام، تاریخ، سازمان، روش، اهداف و سیر تحول آنها در سرزمین‌های اسلامی.

سرفصل درس:

- مقدمه‌ای در ماهیت و هدف تعلیم و تربیت اسلامی، آموزش و پرورش در آیات و احادیث، عقاید بزرگان اسلام در باب تعلیم و تربیت، جایگاه‌های آموزش و پرورش (مسجد، مکتب، مدرسه، زاویه، خانقاه، رباط، کتابفروشی‌ها، خانه‌ی علما، بادیه) مساجد آموزشی (مسجد نبوی در مدینه، مسجد الحرام، جامع بصره، کوفه و فسطاط، جامع زیتونیه ... جامع الازهر)، برخی از مدارس مهم (ناصریه، منصوریه، جمالیه و ...)، دانشگاه‌ها (سیر تکاملی دانشگاه در اسلام، نظامیه‌ها، مدرسه‌های نورالدین زنگی ...)، بیت‌الحکمه، کتابخانه (کتابخانه و آموزش، ساختمان، سازمان و شیوه کار، فهرست‌ها، مدیران و کارمندان)، حیات علمی در مرکز آموزشی: هدف‌ها، روابط استاد و شاگرد، مواد درسی، روش‌های تدریس (حلقه‌های درس، روایت، سماع، املاء، قرائت)، مراحل تحصیل، وسایل تحصیل، اجازه‌ها و شهادت‌نامه‌های علمی، القاب علمی در جامعه اسلامی (امام، حافظ، فقیه، رحله، محدث ...)، سازمان اداری و مالی، گروه آموزشی (مدرسه، استادان، معلمان ...)، دانشجویان و شاگردان، زن و آموزش.

منابع درسی:

- کتبی که در این رابطه تدوین شده، جزوه استاد و سایر کتب دانشگاهی.

کد درس: ۳۷

نام درس: روانشناسی کودک و نوجوان

نوع درس: نظری

تعداد واحد: ۲ واحد (۳۲ ساعت)

پیشنیاز: ندارد

هدف: آشنایی با جریان و قوانین رشد و تکوین جنبه‌های جسمانی هوشمندانه و عاطفی انسان در دوره‌های کودکی و نوجوانی - آشنایی با زمینه‌های رشد و تکوین گویایی، بازی و تلاش‌های تحصیلی.

سرفصل درس:

- مفاهیم و نظریه‌هایی که مبین رشد و تکوین جنبه‌های جسمانی، هوشمندانه و عاطفی فرد است به علاوه تغییرات رفتاری کودک و نوجوان
- روش‌ها و ابزار پژوهش و شناخت پاسخ‌های جسمانی، عاطفی و هوشمندانه کودکان و نوجوانان (فعالیت‌های گویایی و بازی کودکان و نوجوانان)
- اختلالات و ناراحتی‌های عاطفی و هوشمندانه کودکان و نوجوانان در جریان رشد، تکوین و معرفی کودکان و نوجوان عادی و غیرعادی
- پیشگیری و توصیه‌های درمانی، آموزش اخلاقی و مذهبی
- چگونگی برقراری رابطه انسانی با کودک و نوجوان، بررسی مراحل تقلید و تحولات آن
- بررسی سیر رشد از کودکی تا جوانی

منابع اصلی:

- ۱ - بلوغ تألیف موريس دبس، ترجمه حسن صفاری
- ۲ - روانشناسی نوجوانی برای مریان، گلن مایوزبلر، ترجمه رضا شاپوریان انتشارات امیرکبیر

کد درس: ۳۸

نام درس: اصول و فنون مشاوره و راهنمایی

نوع درس: نظری

تعداد واحد: ۲ واحد (۳۲ ساعت)

پیشنیاز: ندارد

هدف: آشنایی با مسائل مشاوره و راهنمایی و کسب مهارت دانشجو در رشته‌های

مختلف تربیت دبیری با خدمات مشاوره و راهنمایی و اصول و فنون آن

سرفصل درس:

- تاریخچه راهنمایی، بخش اول: مشاوره

فصل اول: اهمیت مشاوره، فصل دوم: هدف‌های مشاوره، فصل سوم: موارد شور، فصل چهارم: شرایط مشاور، فصل پنجم: وظایف و دستورالعمل مشاوران، فصل ششم: وظیفه مراجع در مشاوره، فصل هفتم: فنون مشاوره، فصل هشتم: تفکر و خویش‌شناسی در مشاوره، فصل نهم: توکل و توبه در ارتباط با مشاوره

بخش دوم: راهنمایی

فصل دهم: مقدمات، فصل یازدهم: ضرورت برنامه راهنمایی در ارتباط با تفاوت‌های فردی، فصل دوازدهم: خدمات راهنمایی، فصل سیزدهم: راهنمایی حرفه‌ای، فصل چهاردهم: راهنمایی تحصیلی، فصل پانزدهم: راهنمایی شخصی، فصل شانزدهم: راهنمایی در مقاطع مختلف تحصیلی و مراحل طول عمر، فصل هفدهم: راهنمایی دانش‌آموزان در جهت نحوه صرف اوقات فراغت، فصل هجدهم: راهنمایی در جهت بهداشت روانی، فصل نوزدهم: راهنمایی کلاس درس، فصل بیستم: راهنمایی والدین در ارتباط با تعلیم و تربیت فرزندانشان.

منابع اصلی:

۱- اصول و فنون راهنمایی و مشاوره در آموزش و پرورش، آقای یوسف اردبیلی

۲- کتاب مشاوره و راهنمایی آقای سیدمهدی حسینی بیرجندی

۳- اصول راهنمایی تألیف شرتزر واتسون، ترجمه دکتر شریعتمداری

منابع فرعی:

- کتبی که در این رابطه تدوین شده و در مراکز آموزش عالی تدریس می‌شود.

کد درس: ۳۹

نام درس: سنجش و اندازه‌گیری

نوع درس: نظری - عملی

تعداد واحد: ۲ واحد (۴۸ ساعت)

پیشیناز: روش‌ها و فنون تدریس

هدف: عبارت از آشنایی دانشجویان تربیت دبیر به نحوه طرح آزمون و آشنایی به

ارزشیابی تعبیر و توصیف نتایج آزمون می‌باشد.

سرفصل درس:

۱ - مفهوم و هدف سنجش و اندازه‌گیری در تعلیم و تربیت و روانشناسی

۲ - نقش آمار و ارقام در سنجش و اندازه‌گیری

۳ - مفهوم نرم (کاربرد و انواع آن)

۴ - روش تهیه نمونه‌های:

۱ - آزمون کلی

۲ - چهارجوابی

۳ - تک‌خطی

۵ - قابلیت اعتماد و ارزش علمی یک آزمون

۶ - نمره‌دادن، گزارش و ارتقاء

۷ - نتیجه‌گیری، تغییر و تکمیل روش اندازه‌گیری و آزمون

منابع اصلی:

۱ - اندازه‌گیری، سنجش و ارزشیابی آموزشی، دکتر علی‌اکبر سیف

۲ - اندازه‌گیری روانی و تربیتی، فن تهیه تست، دکتر حیدعلی هومن

۳ - کتبی که در این رابطه تدوین شده، جزوه استاد و سایر کتب دانشگاهی

کد درس:	۴۰
نام درس:	تولید و کاربرد مواد آموزشی (تکنولوژی آموزشی)
نوع درس:	نظری - عملی
تعداد واحد:	۲ واحد (۴۸ ساعت)
پیشنیاز:	ندارد
هدف:	آشنا کردن دانشجویان با:

- اصول و مفاهیم اولیه طراحی و انتخاب مواد آموزشی
- مشخصات انواع رسانه‌ها، ضرورت، اهمیت و نقش تکنولوژی آموزشی در تدریس
- مبانی ارتباط انسانی
- روش سیستماتیک فعالیت‌های آموزشی، تولید و کاربرد رسانه‌های آموزشی

سرفصل درس:

- اساس طراحی آموزش و انتخاب رسانه‌ها، ارتباطات و آموزش، تعریف رسانه‌ها و فن‌آوری آموزشی، نقش رسانه‌ها در کیفیت یادگیری، فلسفه کاربرد رسانه‌ها
- معرفی و مشخصات رسانه‌های مختلف شامل:
  - فیلم، استریپ‌ها، اسلایدها، تصاویر ثابت، تلق‌های شفاف، رسانه‌های سه‌بعدی، رسانه‌های نمایشی، تصویر متحرک، تولیدات تکثیری، ضبط شنیداری، ضبط دیداری
  - مبانی ارتباط انسانی، روش سیستماتیک طراحی فعالیت‌های یادگیری
  - اصول و عناصر طراحی - تکنیک‌های خطاطی
  - تولید و کاربرد رسانه‌های غیرنورتاب شامل:
    - تابلوها، مواد سه‌بعدی، تصاویر ثابت
  - رسانه‌ها و مواد نوشتاری، رسانه‌های شنیداری، رسانه‌های دیداری ثابت و متحرک، کاربرد رایانه در آموزش، برنامه‌های چندرسانه‌ای، اینترنت مادر شبکه رایانه‌ای
  - تولید و کاربرد رسانه‌های نورتاب «ساکن» شامل:
    - فیلم استریپ، اسلاید
    - تلق‌های شفاف، مواد مات «پروژکتور اوپک»
    - تولید و کاربرد فیلم‌های متحرک
    - تولید و کاربرد برنامه‌های تلویزیونی
    - تولید و کاربرد برنامه‌های شنیداری
    - اصول و کاربرد تکنیک‌های عکاسی

منابع اصلی:

جزوات درسی: «تکنولوژی» در سه جلد، تألیف دکتر محمد احدیان، دفتر امور مدارس عالی وزارت

آموزش و پرورش

کد درس:	۴۱
نام درس:	کارورزی (۲)
نوع درس:	عملی
تعداد واحد:	۲ واحد (۱۲۸ ساعت)
پیشنیاز:	گذراندن تمام واحدها
هدف:	آشناساختن دانشجویان با مسائل و موقعیت‌های شغل معلمی.

- فراهم نمودن موقعیت‌های مناسب برای کسب تجربیات مفید در جهت بروز لیاقت‌ها.
- آشناساختن دانشجویان با محیط، سازمان و عوامل مؤثر در مدرسه و ایجاد آمادگی بیشتر برای قبول مسئولیت معلمی.
- به مرحله عمل درآوردن جنبه‌های نظری روش‌های تدریس با توجه به اصول روانشناسی تربیتی و فلسفه تعلیم و تربیت بر مبنای اصل تلفیق علم و عمل.

سرفصل درس:

- تهیه گزارش پایانی:

اظهار نظر و نقد و بررسی دانشجو نسبت به درس کارورزی و نحوه اجرای آن در مدرسه و همچنین اظهار نظر درباره بررسی درس کارورزی و توجه به پیشنهادها و راه‌حل‌های مطرح شده برای بهبود بیشتر این واحد درسی.

- طرح درس تدریس مستقل:

هدف کلی درس، هدف مرحله‌ای، اهداف رفتاری، تعیین روش‌ها، تعیین رسانه‌ها، کارهای مقدماتی، آماده‌سازی، ارزشیابی تشخیصی، ارائه درس و ذکر فعالیت معلم و شاگرد، فعالیت‌های تکمیلی (جمع‌بندی، ارزشیابی تکوینی، تعیین تکلیف)

- ارزشیابی استاد راهنما:

نحوه شروع، بررسی تکالیف، ارزشیابی ورودی، آماده‌سازی، رعایت نظم و ربط مطالب، بهره‌گیری از مواد آموزشی، چگونگی توضیح، طرز بیان، جمع‌بندی، کنترل کلاس، نحوه تشویق، ثبات عاطفی، جدیت، تحرک، نوآوری، شرکت‌دادن فراگیران در بحث، سازماندهی فعالیت‌های فردی و گروهی، نحوه پرسش، ارزشیابی، تعیین تکلیف.

- ارزشیابی معلم راهنما

- ارزشیابی مدیر مدرسه

- نظر استاد راهنما

– نحوه ارزشیابی:

ارزشیابی‌ها							گزارش پایانی
نمره از بیست	جمع امتیازات	نظر کلی استاد راهنما	مدیر راهنما	معلم راهنما	استاد راهنما	طرح درس تدریس مستقل	
۲۰	۱۰۰	۱۵	۱۰	۱۰	۲۵	۲۰	۲۰

دستورالعمل اجرایی:

الف) معرفی دانشجو به دبیرستان

ب) مرحله مشاهده

ج) مرحله تدریس نیمه مستقل

د) مرحله تدریس مستقل

روش ارائه درس:

– مدت زمان این درس ۸ ساعت در هفته می‌باشد که دانشجو موظف است ۶ ساعت زیر نظر مدرس در محیط کار (یکی از مدارس تعیین شده)، تحت مدیریت مدرسه و مطابق ضوابط و مقررات آموزش و پرورش، آموزش و تدریس مستقل داشته باشد و باید ۲ ساعت نیز در هفته در کلاس درس استاد حضور یافته، گزارش کار خود را ارائه نموده و دستورات لازم را کسب نماید. مدرس این درس موظف است تدریس مستقل دانشجو را در مدرسه مشاهده و نتایج و نقد آن را به دانشجو ارائه نماید.

دانشگاه‌ها موظفند از طریق ارتباط با ادارات کل آموزش و پرورش استان و با مدیران آموزش و پرورش شهر و منطقه آموزشی، تسهیلات لازم را جهت اجرای صحیح این درس فراهم کنند و همه ساله قبل از مهر ماه لیست دانشجویان سال آخر دبیری را که الزماً باید این درس را انتخاب کنند به مسئولان آموزش و پرورش منطقه اعلام نمایند تا برای کار آموزش و کارورزی آنها در مدارس تمهیدات لازم به عمل آمده و برنامه‌ریزی صحیح صورت گیرد.

دانشجویان در مدارس تابع مقررات آموزش و پرورش خواهند بود و در صورت بروز خلاف و غیبت غیرمجاز و عدم اجرای مقررات مدرسه، مقررات انضباطی در مورد آنها، همانند یک معلم رسمی اجرا خواهد شد.

منبع درس برای راهنمایی:

کد درس: ۴۲

نام درس: پروژه تحقیقاتی

نوع درس: عملی

تعداد واحد: ۳ واحد

پیشیناز: اصول و مبانی تعلیم و تربیت اسلامی

هدف: توانایی در ارائه یک تحقیق در موضوعات مربوط به رشته‌های علوم قرآن و

تدوین یک پژوهش زیر نظر استاد راهنما بر اساس اساسنامه مصوب پروژه

تحقیقاتی

کد درس: ۴۳

نام درس: عربی (۱)

نوع درس: عملی

تعداد واحد: ۲ واحد (۶۴ ساعت)

پیشنیاز: ندارد

هدف: مروری بر آموخته‌های زبان عربی و تقویت بنیه علمی دانشجویان در این زمینه

سرفصل درس:

- ۱ - التعريف الصرف
- ۲ - فعل الماضى - فعل المضارع - فعل الامر
- ۳ - الفعل المجرد و المزيّد
- ۴ - الاوزان و المعانى من الثلاثى المزيّد
- ۵ - الفعل الصحيح و المعتل
- ۶ - الفعل الازم و المتعدى
- ۷ - المعلوم و المجهول
- ۸ - قواعد الاعلال
- ۹ - اقسام الاسم
- ۱۰ - المصدر
- ۱۱ - اسما الفاعل و المفعول
- ۱۲ - الاعراب
- ۱۳ - تقدير علامات الاعراب
- ۱۴ - المعرب المنصرف و غير المنصرف
- ۱۵ - البناء
- ۱۶ - الضمير
- ۱۷ - اسم الاشارة
- ۱۸ - الاسم الموصول
- ۱۹ - صلة الموصول
- ۲۰ - الظروف

- ٢١ - موضوع النحو
٢٢ - مواضع رفع الفعل المضارع و نصبه
٢٣ - مواضع جزم الفعل المضارع
٢٤ - الفاعل
٢٥ - نائب الفاعل
٢٦ - المبتدا و الخبر
٢٧ - اسم كان و اخواتها
٢٨ - اسم كاد و اخواتها
٢٩ - الاحرف المشبهه بـ «ليس»
٣٠ - خبر ان و اخواتها
٣١ - لا النافية للجنس

منابع و مأخذ اصلي:

مبادئ العربية، جلد ٤، قسم الصرف و قسم النحو، للمعلم رشيد الشرتوني

کد درس:	۴۴
نام درس:	عربی (۲)
نوع درس:	عملی
تعداد واحد:	۲ واحد (۶۴ ساعت)
پیشنیاز:	عربی (۱)
هدف:	مروری بر آموخته‌های زبان عربی و تقویت بنیه علمی دانشجویان در این زمینه

سرفصل درس:

- ۱ - المفعول المطلق
  - ۲ - المفعول به
  - ۳ - اسم الفاعل و امثله المبالغه
  - ۴ - اسم المفعول
  - ۵ - الصفة المشبهه
  - ۶ - المصدر
  - ۷ - افعال التعجب
  - ۸ - المنادی
  - ۹ - المفعول لاجله او له
  - ۱۰ - المفعول فيه
  - ۱۱ - المفعول معه
  - ۱۲ - الحال
  - ۱۳ - التمييز
- الف) تمييز المفرد و تمييز النسبه
- ب) تمييز كنايات العدد
- ۱۴ - افعال التفضيل
  - ۱۵ - افعال المدح و الذم
  - ۱۶ - الاستثناء

فى المجرورات

١٧ - حروف الجر

١٨ - الاضافه

الف) الاضافه المعنويه

ب) فى ما يضاف الى الجملة

ج) الاضافه اللفظيه

التوابع

١٩ - النعت

٢٠ - التوكيد

٢١ - البدل

٢٢ - العطف

باب الجر

٢٣ - حروف الجر

٢٤ - احرف القسم

٢٥ - حروف العطف

٢٦ - احرف الاستفهام و الجواب و النفى و الردع و الاستفتاح

٢٧ - احرف الشرط و التفضيل و المصدر

٢٨ - الجملة

منابع و مأخذ اصلى:

مبادئ العربية، جلد ٤ ، قسم الصرف و قسم النحو، للمعلم رشيد الشرتونى

کد درس: ۴۵

نام درس: علوم بلاغت

نوع درس: نظری

تعداد واحد: ۲ واحد (۳۲ ساعت)

پیشنیاز: ندارد

هدف: آگاهی به وجوه و اسرار فصاحت و بلاغت قرآن کریم

سرفصل درس:

- فصاحت کلمه، کلام و متکلم
- بلاغت کلام و متکلم
- قصر
- وصل و فصل
- ایجاز و اطناب
- مساوات
- تشبیه و ارکان آن
- حقیقت و مجاز، استعاره و کنایه

منابع اصلی:

- جواهرالبلاغه، احمد هاشمی

منابع فرعی:

- مختصرالمعانی، تفتازانی
- مطول، تفتازانی

کد درس: ۴۶

نام درس: کلام جدید

نوع درس: نظری

تعداد واحد: ۲ واحد (۳۲ ساعت)

پیشنیاز: ندارد

هدف: کندوکاو در روش‌های پژوهش در علم و دین و رابطه انسان با طبیعت و رابطه خداوند با طبیعت، نقد و جدانگاری حوزه‌های علم و دین

سرفصل درس:

- روش‌های علم و دین
- تجربه و تعبیر در دین، درگیر شدن شخصی و ایمان دینی
- وحی و بی‌همتایی
- تحقیق‌پذیری و زبان دینی، ارزیابی عقاید دینی
- دین و نظریه‌های علم فیزیک و عدم تعیین، فحواهای فلسفی فیزیک
- تکامل آفرینش: جهان متکامل، خداشناسی سنتی و عقیده به آفرینش، الهیات اعتدالی و برهان اتقان صنع، توحید
- تکاملی و حلولی خداوند، اصالت طبیعت تکاملی و موقع و مقام انسان
- خداوند و طبیعت: برداشت‌های کلاسیک از نقش خداوند در طبیعت، برداشت‌های اگزیستانسیالیستی و تحلیل زبانی، برداشت‌های فلسفه پویش در راه الهیات طبیعت

منابع اصلی:

- کتبی که در این رابطه توسط دانشمندان مشهور معاصر تدوین شده
- جزوات و رسالات اساتید متعهد و متدین
- کلام جدید، عبدالحسین خسروپناه

کد درس: ۴۷

نام درس: بهداشت و محیط زیست

نوع درس: نظری

تعداد واحد: ۲ واحد (۳۲ ساعت)

پیشیاز: ندارد

هدف: آشنایی دانشجویان با مسائل بهداشتی و زیست محیطی

سرفصل درس:

بخش اول: بهداشت

فصل اول: بهداشت چیست؟

- مقدمه

- بهداشت عمومی چیست؟

- تعریف سلامت

- دامنه فعالیت بهداشت عمومی

- تاریخچه بهداشت

- پیدایش بهداشت

- تاریخچه بهداشت در ایران

- بهداشت فردی و اجتماعی

- عوامل مؤثر در وضع بهداشت

- آموزش بهداشت چیست؟

- هدف آموزش بهداشت

- نقش آموزش بهداشت در آگاه کردن مردم برای پیشگیری از بیماری‌ها و استفاده صحیح از

خدمات بهداشتی

- نقش گروه‌های کمکی در آموزش بهداشت

- نظام عرضه خدمات بهداشتی و درمانی در سطح کشور

فصل دوم: بهداشت فردی

- مقدمه

- بدن انسان و پاکیزگی آن

۱ - پوست

۲ - استخوان‌بندی بدن انسان

۳ - عضله

- مهمترین نکاتی که در بهداشت فردی باید به آنها توجه داشت:

۱ - استحمام، آراستگی، پوشاک

۲ - بهداشت استراحت، خواب، فعالیت

۳ - بهداشت دست و پا

۴ - بهداشت چشم:

الف - ساختمان کره چشم و بهداشت آن

ب - چگونه متوجه می شویم که چشم سالم نیست؟

۵ - بهداشت گوش

۶ - بهداشت دهان و دندان

۷ - بهداشت قلب

فصل سوم: بیماری‌های واگیردار

بخش دوم: محیط زیست

فصل اول: محیط زیست انسان

الف - محیط زیست طبیعی

ب - محیط زیست مصنوعی یا انسان‌ساخت

ج - محیط زیست اجتماعی

- فراگرد صنعتی شدن و اثرات آن بر طبیعت

- فراگرد صنعتی شدن و اثرات آن بر محیط زیست شهری

فصل دوم: نگاهی به ساختمان محیط زیست طبیعی

۱ - اتمسفر

۲ - هیدروسفر

۳ - پدوسفر

۴ - بیوسفر

- طرق حفاظت محیط زیست طبیعی

- آلودگی‌های محیط زیست

منابع اصلی:

- بهداشت، انتشارات وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (تهیه شده برای حوزه‌های علمیه)

- مقدمه‌ای بر شناخت محیط زیست، کامبیز بهرامی، انتشارات سازمان حفاظت محیط زیست

کد درس:	۴۸
نام درس:	تاریخ معاصر جهان اسلام
نوع درس:	نظری
تعداد واحد:	۲ واحد (۳۲ ساعت)
پیشنیاز:	ندارد
هدف:	آشنایی با مکاتب عقیدتی و سیاسی

سرفصل درس:

- موقعیت سرزمین‌های اسلامی در جهان کنونی، آبهای سوق الجیشی خاورمیانه، کانال سوئز و اهمیت آن، کنفرانس سه‌گانه لندن، اهمیت خلیج فارس، ایران بزرگترین کشور اسلامی خلیج فارس، علل شورش ملل تحت استیلای امپراطوری عثمانی، انقلاب صرب‌ها و علل آن، علل انقلاب مردم یونان، قوت سلطان محمود دوم و ایجاد تنظیمات در عثمانی به وسیله جانشین او و نتایج آن، نتایج عهدنامه برلن، پیروزی انقلاب جوانان ترک، حکومت نظامیان در ترکیه، ملی‌شدن کانال سوئز، نقش عبدالناصر در جهان عرب، جنگ ۶ روزه مصر و اسرائیل، تشکیل حکومت وهابی‌ها در عربستان، سیاست انگلستان جهت تسلط بر جزیره‌العرب، شکل‌گیری حکومت آل‌سعود در عربستان، علت گرایش سعودی‌ها به آمریکا، عراق تحت سلطه انگلستان، علل سقوط حکومت ژنرال قاسم در عراق، اختلاف مرزی ایران و عراق و بهانه صدام جهت تجاوز به ایران، علل اقدامات نظامی ملک‌حسین علیه فلسطینی‌ها، شروع برخورد ساف با شاه‌حسین، مبارزات ملت سوریه علیه نفوذ خارجی‌ان، علل روی کار آمدن جناح چپ حزب بعث در سوریه، پیروزی جناح میانه‌رو حزب بعث به رهبری ژنرال اسد، فلسطین اشغالی و تشکیل دولت اشغالگر قدس، عکس‌العمل‌های اعراب مسلمان و تشکیل نهضت‌های آزادی‌بخش، علل قتل نادر، متن معاهده پاریس مربوط به افغانستان، روابط ایران و افغانستان و اختلافات بر سر مرزها و رودخانه هیرمند، پاکستان و اوضاع اقتصادی و سیاسی آن در زمان حکومت حزب مسلم، تسلط عثمانی‌ها بر لیبی، اوضاع اقتصادی و سیاسی لیبی در زمان حکومت قذافی، تونس و اوضاع سیاسی آن در زمان حبیب بورقیبه، الجزایر و اوضاع اقتصادی و سیاسی آن در زمان تسلط فرانسوی‌ها به الجزایر، مراکش و اوضاع سیاسی و اقتصادی آن بعد از جنگ جهانی دوم.

منابع اصلی:

- تاریخ معاصر کشورهای اسلامی تألیف سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی سیروس غفاریان، سال ۱۳۶۷
- جهان اسلام مرتضی اسعدی، جریان‌های بزرگ تاریخ معاصر، ژاکرن رضا مشایخی، مصوب وزارت آموزش و پرورش ۳۰۰۷

منابع فرعی:

- تاریخ سیاسی اسلام، ابوالقاسم پاینده
- تاریخ عرب؛ فیلیپ ترجمه حسین محمد سعیدی

کد درس:	۴۹
نام درس:	آشنایی با کلیات علوم اسلامی (فلسفه و عرفان)
نوع درس:	نظری
تعداد واحد:	۲ واحد (۳۲ ساعت)
پیشنیاز:	ندارد
هدف:	آشنا کردن دانشجویان به مبادی و مقدمات فلسفه تا به هنگام فراگیری فلسفه دچار زحمت و سردرگمی نشوند.

سرفصل درس:

- تعریف فلسفه، موضوع فلسفه، فایده فلسفه
- ویژگی‌های فلسفه اسلامی، فرق میان فلسفه اسلامی و علم کلام
- فلسفه حقیقی یا علم اعلی، فلسفه در عصر جدید
- فلسفه اشراق، فلسفه مشاء
- روش‌های فکری اسلامی، حکمت متعالیه، مسائل فلسفه عینی و ذهنی، حادث و قدیم، متغیر و ثابت، وجوب، امکان و امتناع، علت و معلول
- علم کلام و تعریف آن، موضوع علم کلام، آغاز علم کلام
- مذاهب و فرق کلامی، معتزله، افکار و آراء معتزله، عدلیه، اشاعره، شیعه
- عرفان و تصوف، عرفان نظری، شریعت، طریقت
- حقیقت مایه‌های عرفان اسلامی، تاریخچه مختصر عرفان و عرفاء، منازل و مقامات، اصطلاحات دیگر

منابع اصلی:

- آشنایی با کلیات علوم اسلامی، استاد مطهری
- جزوات و رسالات اساتید متعهد و متدین

کد درس:	۵۰
نام درس:	آشنایی با مکاتب (عقیدتی - سیاسی)
نوع درس:	نظری
تعداد واحد:	۲ واحد (۳۲ ساعت)
پیشنیاز:	ندارد
هدف:	آشنایی با مکاتب (عقیدتی - سیاسی)

سرفصل درس:

- اومانیسم و ریشه تاریخی آن، انسان‌شناسی اومانیستی و بینش دینی، اومانیسم در ایران، تقدیم ایمان بر عقل و اثرات آن، تأثیر تمدن اسلامی، پیدایش فکر، علم تاریخ و فلسفه نظری تاریخ، آیا کل تاریخ تجزیه است؟، دیدگاه قرآن دربارهٔ کل تاریخ، اصالت اندیشه، بررسی اصل اساسی فلسفه مادی، ماتریالیسم تاریخی زیربنا و روبنا.

- نقد و بررسی، مارکسیسم و وقایع تاریخی، برتری پیوند مذهبی، رادیکالیسم، انترناسیونالیسم، ابعاد دموکراسی، ناسیونالیسم، لیبرالیسم.

- دموکراسی از لحاظ ریشه لغوی، معنای عام امپریالیسم.

منابع اصلی:

- تاریخ تمدن ویل دورانت عصر ایمان
- سیر حکومت در اروپا، محمدعلی فروغی جلد ۱، ۲ و ۳

منبع فرعی:

- کتاب آشنایی با مکاتب عقیدتی سیاسی وزارت آموزش و پرورش ۲۰۱۴